

קונטרס

הבינו

פרשת ויחי
תשפ"ב

שנה ד'
חוברת י"ד
גליון 179

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

קול הבינני

בארה"ב: **718.686.8300**

ארץ ישראל: **072.257.7726**

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל גפש הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת השיעורים או החוברות באימייל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 053.315.0588
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

מדור אמונה ובטחון - שיעור קכ"ו

יום ראשון פרשת ויחי - ח' טבת תשפ"ב

צורת החיזוק למי שעולמו חשך בערוה

לחזק ידים רפות | כמים קרים על נפש עייפה | כאור בוקר יזרח שמש | ללמוד וללמד | וצונו להדליק נר חנוכה | הרגשת והבנת הזולת | כל כאב ושורשו | הקשבה בסבלנות | צמצום אור התורה | אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב | טוביה חטא וזיגוד מינגד | ימצא חיים וברכה וכבוד | בזיון כבוד התורה | התנאי הראשון - עבודה עצמית | ברכת ה' היא תעשיר | מכל מלמדי השכלתי | הכנעה היא הפתרון היחיד | קרבת אלוקים של אשה משותקת | לא כך בונים קרבה | הכל תלוי בהכרות הראשונה | ויאמר לו אייכה | מתחילים מבראשית

יום שני פרשת ויחי - ט' טבת תשפ"ב

מהותה של ברכה וכוחם של המברך והמתברךיט

איש אשר כברכתו ברך אותם | שים שלום טובה וברכה | אם תפילתי שגורה בפי | רב ותלמיד | להשקות את העדרים | ברכת הצדיק | רצוננו לראות את מלכנו | כי בשמחה תצאו | השמח מברך והמתברך שמח | ברכתו של ירא שמים | הוראה שהיא ברכה

יום שלישי פרשת ויחי - צום העשירי - עשרה בטבת תשפ"ב

עשרה בטבת - גלות וגאולהכז

מגלגלין חובה ליום חייב | אתחלתא דפורענותא עדיפא | עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו | זה לעומת זה | קבורת יעקב בעשרה בטבת | יעקב אבינו לא מת | בעשרה בטבת נעשה אורו של יעקב באתכסיא | גדלו והצליחו וגם עשו פרי | תענית על העתיד | י' בניסן כנגד י' בטבת | בכל תחילת גלות מתנוצצת הגאולה | כי אשב בחושך ה' אור לי

מדור שבת קודש

יום חמישי פרשת ויגש - ה' טבת תשפ"ב

עבודת האדם בערב שבת שלא לבוא לידי רוגזאלה

ווי דאפקיה ר' מאיר לההוא גברא מביתיה | עת מסוכן למחלוקת | דע את האויב | תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם | מאגרא רמא לבירא עמיקתא | הרבי ר' אלימלך הבריה את הסטרא אחרא | יום הולדת המזיקים | זה לעומת זה | הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד | האשמה תלויה בסטרא אחרא | למנצח משכיל | שיר מזמור לבני קרח | הקטטה פותחת דלת למקטרג | שנאה וכעס מגבירים את הרגשת הגון

מדור הילולא דצדיקיא

ערב שבת קודש מקץ - כ"ט כסלו - נר ה' דחנוכה תשפ"ב

הרה"ק רבי אהרן מטיטוב זיע"א בהרה"ק רבי צבי בן רבינו הבעש"ט הק'.....מה

הנה הוא נחבא אל הכלים | איש אלוקים קדוש הוא | התפלל שישתכח מן הלב | ושב ורפא לו | ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו | חביבה עלי עניות

מדור אמונה ובטחון

שיעור קכ"ו

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור אמונה ובטחון

יום ראשון פרשת ויחי - ח' טבת תשפ"ב

צורת החיזוק למי שעולמו חשך בעדו

אך יש אנשים שהקב"ה מנסה אותם במצבים קשים ביותר והם שבורים ומדוכאים. למשל, מי שנתייתם ל"ע בילדותו עוד לפני שלמד להתמודד עם החיים, ועם התייתמותו החלו לזרום אליו קשיים רבים, כגון מחסור של מצרכים בסיסיים בבית ומחסור של חום ואהבה מצד ההורים. הלא מדובר במצב קשה מאוד, וכפי שרואים שהתורה התייחסה לזה כך כאשר הזהירה חוזר והזהר שלא לצער אלמנה ויתומים כי דמעתם קרובה.

ועוד יש נסיונות רבים שדומים לנסיון זה מצד הקושי, ולמשל, מי שמחכה שנים הרבה לשידוך, אם זה שמונה שנים או תשע או עשר, והוא כבר חצי מיואש ובפנים הוא מרגיש שבור ומדוכא. וכן מי שהקים בית אך לא זכה לפרי בטן והדממה השולטת בבית מדכאה את הנפש.

שאל אותי אותו יהודי: הא תינח מי שגמנה על הסוג הראשון אשר הכל הולך

לחוק ידים רפות

בשיעורים האחרונים במדור אמונה ובטחון ביארנו שכדי שיוכל האדם להגיע לקרבת אלוקים שהיא תוצאה של אמונה ובטחון אמיתיים, הוא נצרך למידת ההכנעה אשר זוהי המידה הנצרכת בשביל להתקשר עם הקב"ה. והלום נשאלתי שאלה שכדאי מאוד ליתן עליה את הדעת.

הנה שאלתו: אנו רואים שיש שני מיני אנשים, יש אנשים שהקב"ה עזר להם שהם בריאים ונשואים ויש להם ילדים, אלא שיש להם איזה קושי, דבר גדול או קטן שאין מצליח בידם, להם אומרים: הרגילו עצמכם להיכנע. תזכרו שאינכם מנהיגים את העולם ושהקב"ה מבין טוב מכם מה טוב לכם. בטלו עצמכם להקב"ה וזכרו שכל כמה שאתה מכניעים את עצמכם אתם יכולים להוסיף ולהתקשר עם הקב"ה.

האדם הקרוב אל בעל היסורים שרוצה לדעת איך לחזקו ולאמץ את לבבו. מאוד היה רוצה להראות לו את דברי רבינו בעל חובת הלבבות שאם יכניע את עצמו יזכה לקרבת אלוקים, אבל אינו יכול, או משום שכבר ניסה כן בעבר ולא עלה בידו, או משום שמרגיש שבעל היסורים לא יכיל את הדברים.

עלינו ללמוד איך נוכל לחזק אדם כזה על-פי האמת, שהרי הקב"ה לא סידר את התורה באופן שניתן תרופה לאדם כדי לחזקו לרבע שעה ואח"כ ישוב לדיכאונו. הן כך אנו יודעים בענין מצות הצדקה שהמדרגה הנעלית ביותר של צדקה היא להעמיד את העני על רגליו, כי אם רק יתנו לו כמה שקלים כדי לשבור את רעבונו, היום יהיה שבע, אבל מה יעשה למחר? מה שאין כן אם יסדרו לו את חובותיו וישיגו לו מקור פרנסה, שאין לך צדקה גדולה מזו, כי בזה מעמידים אותו על רגליו. אף כאן, כשמוצאים מי שהוא שבור מאוד, והרי כל אחד מכיר לפחות בן אדם אחד כזה, ובגלל זה אין אנו מחזקים אותם. אולי אומרים להם איזו מילה וחצי מילה אשר לפעמים היא פוגעת בהם, ואולי מתעלמים מהם כאילו אין להם שום קושי, וכל זה מפני שאין יודעים מה לומר להם, כי פעם כבר אמרו להם דברי חיזוק וזרקו אותם בחזרה, וניסו לבוא אליהם ממקום אחר ואף זה היה לא הועיל. ובכן, עלינו לדעת איך לחזק אדם זה באופן אמיתי על-פי התורה. הלא פעמים הרבה האדם השבור שאנו מדברים עליו, זה אנחנו בעצמנו. ולאו דווקא שזה נראה על פני השטח,

אצלו כשורה למעט דבר אחד שבו הוא מתקשה ואינו מצליח בידו, כי הוא אפשר לבוא ולומר לו: אל תתגאה כל-כך! היכנע מעט והבן שלא הצריך ללכת כפי שאתה רוצה. אין זה מוכרח שהכל צריך להיות אצלך כשורה מכל הצדדים, אולי טוב בשבילך שבדבר אחד לא יצליח כרצונך, כי זה ישלים אותך, שהרי זה יגרום לך להיכנע ויעשה אותך כלי לקרבת אלוקים. אבל מי שנמנה על הסוג השני והוא שבור ומדוכא כל-כך, איך תבוא ותדבר אתו על הצורך להיכנע, הרי הוא צריך שירוממוהו ויוציאוהו מן המשבר, ואילו הדיבורים על הצורך להיכנע או שיפלו על אזניים ערלות או שידכאוהו יותר מבתחילה. כך הוא נוסח השאלה.

והאמת ששאלה זו נכונה גם כלפי הנמנים על הסוג הראשון, כי תמיד יתכן שיפקוד את האדם נסיון מסוים אשר ביחס לאותו נסיון יהיה במוחין דקטנות ולא יוכל לאסוף את כוחות נפשו כדי להתמודד אתו, ובפרט אם הנסיון יהיה אצלו לתקופה ארוכה בחייו, כי גם הוא אם ידברו אתו על הצורך להיכנע, ירגיש שאין לו את הכלים להכיל את הדיבורים, שהרי הוא זקוק כעת לדברי חיזוק.

כמים קרים על נפש עייפה

ובכן, נבוא לברר מה דעתה של תורה בענין זה, ולצורך הענין ננסח את השיעור באופן הבא: מה יכול האדם לעשות כדי לחזק אנשים כאלה? עוד חזון למועד לדבר בענין בעל היסורים עצמו מה יעשה כדי לצאת מאפלה לאור גדול, אך משום כמה סיבות נדבר הפעם בענין

ביראת שמים. ללמד לאחרים פירושו שבכל מצב נוכל להוריד את התורה ולהסבירה באופן מסוים שהלה יבינה במצבו שבו הוא שרוי. וזהו תפקידו של יהודי להאיר את עולם החושך. הן העולם הזה מלא חושך, שהרי רובו רע, וכשהאדם לומד תורה, הוא ממשיך אורה לעולם. הוא צריך להמשיך אור לעצמו, **הוא צריך להמשיך אור למשפחתו, לבניו ולתלמידיו. זוהי עבודת כל אחד מישראל להמשיך את האור עד שכולם יראו וירגישו שהקב"ה טוב ומטיב.** כפי כמות האנשים הקיימים בעולם וכפי כמות המצבים הקיימים בעולם, צריכים לדעת להסביר את התורה. זהו היסוד של כתיבת התורה בשבעים לשון, וכך העולם מגיע לתכליתו.

נמצא שאם יש אדם בבית הכנסת שמר לו ממר ותמיד מתלונן על כל העולם כולו, **תפקיד יש לכל מי שמסתובב סביבו, להאיר לו.** אבל כדי להאיר לו הוא צריך למשל מיוחד, **לחיוך מיוחד,** להסברה חדשה, כי היות שאין דעות בני אדם שוות, **צריך לדעת להסביר את התורה לכל אחד ולכל מצב באופן אחר.** וזוהי התכלית לפי רצונו יתברך שנוכל להסביר את התורה בכל מיני האופנים, כי זה ימשיך את אור התורה לכל מצבי החושך, **והקב"ה פועל לעשות בכל עת כל מיני מצבים שונים ומשונים, הכל כדי שאנו נוכל להמשיך לשם את אור תורתו.**

וצונו להדליק נר חנוכה

ועבודתו של כל אחד העומד בעמדת

יתכן שיקח לו לאדם עשר שנים עד שימצא את עצמו במצב שמערער לגמרי את שלוותו. חלק גדול הוא מסוגיית צדיק ורע לו ואף גם מסוגיית ההכנעה שאנו עסוקים בו.

כאור בוקר יורח שמש

אכן **הכלל הראשון** הוא ששורשי הדברים המועילים לחזק את מי ששבור ומדוכא מחמת מצבו, הם אותם שורשים ממש שלמדנו עד כה. השרשים הם אותם שרשים והכללים הם אותם כללים, וזה אומר **שאיילו היה לאדם קרבת אלוקים, לא היה מדוכא כלל, אלא להיפך, היה שרוי בשמחה. והדרך להגיע לזה הוא על ידי הכנעה. אלו הם הכללים.**

אך עבודת ה' נפלאה יש לכל מי שנמצא בקרבתו של אדם שבור ונדכא (וכאמור, לפעמים מדובר באותו אדם עצמו), **להכניס בו באופן תמידי את אור התורה, את אור האמונה והבטחון, ואת התענוג של קרבת אלוקים, בכל עת ובכל מצב.** והרי זהו אחד מחובותיו של היהודי להיות לא רק לומד תורה אלא גם מלמד, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, עד כדי כך שכאשר בני ישראל עמדו בשערי הארץ, קיבלו על עצמם ערבות בשבועה, והיינו שכל אחד קיבל על עצמו פעם אחת לקיים תרי"ג מצוות בעצמו ופעם שניה ללמד תרי"ג מצוות לשאר בני ישראל.

ללמוד וללמד

החיוב ללמד אחרים הוא יותר מכפי שאנו מפרשים אותו בדרך כלל שצריך ללמד לאחרים פרק בתורה או פרק

בכיתה ב', בכיתה ג', בכיתה ד', כל אחד לפי מדרגתו והבנתו. הקב"ה אומר לנו: **אני נותן לכם תורה** שארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים ואף העילוי הגדול ביותר לא ירד לסוף עומקה, **ועליכם לקחת את כל אותם יסודות עמוקים ולהורידם לרמתו של המקבל על ידי מחשבה** איך יוכל להבינם ולאלו הקדמות הוא צריך כדי להבינם **ובאופן זה לחזקו. ואם הקב"ה צוה לנו לעשות כן, סימן הוא שיש לכך דרך.** וכל אחד יכול לעשותו בכל מצב בבית ומחוצה לו, כל פעם שיש איזה חושך, מצווה הוא להאיר אותו חושך אשר שרשו בהדלקת נר חנוכה למטה מעשרה.

הרגשת והבנת הזולת

אכן כדי שנוכל לעשותו, אנו צריכים לשני חלקים. החלק הראשון הוא **לנסות להרגיש עד היכן שידינו מגעת את מה שהשני מרגיש.** אמנם קשה להרגיש באמת מה שהשני מרגיש, מכל מקום עלינו לנסות להרגיש כפי יכלתנו. כדי שיוכל האדם לדעת איזה דיבורים של חיזוק ליתן לפלוני, עליו להקשיב הרבה אליו כדי לדעת איזה פסוק בתורה מתאים לו עכשיו, איזו שורה בחובת הלבבות שייכת לו. לא יאמר לו עכשיו דברי חיזוק ששמע אתמול בשיעור, שהרי יתכן שאין פלוני צריך לשמוע אותם עכשיו, אלא **יקשיב היטב למה פלוני זקוק, ורק אז יוכל לדעת מה ליתן לו.**

הלא כעין זה מצוי כאשר אחד אינו מבין משהו בסוגיא, שעוד לפני שסיים

משפיע, שזהו בעצם כל אחד ואחד, אם זה אב לבנו, אם זה בעל לאשתו, אם זה רב לתלמידו, ואם זה סתם איש לרעהו, **כל פעם שהאדם פוגש מי שעדיין אין לו אור במצבו והוא מתהלך במרירות, יש לו חיוב ויכולת להסביר את התורה ולצמצם את אורה באופן מסוים כדי להאיר לו בחשכותו.** וזוהי עבודה גדולה שיש לו לאדם בחייו. והאמת שבבואנו מימי החנוכה יותר קל לנו להבינו. בחנוכה אנו מברכים אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר חנוכה. מה פירוש המילים האלה? הקב"ה אומר לנו: **אני רוצה שתעסקו בהכנסת אור התורה למטה מעשרה. אני רוצה שתעשו זאת.** הקב"ה סיבב שיהיו מקבלים (והרי לכל אחד חסר דבר אחר ומקבלין דין מן דין), **כדי שכל מי שיש לו איזו בהירות, יצמצם אותה ויביאנה לסובבים אותו באופן שיוכלו להבינה.**

האב שמע סיפור שיש בו כדי ליתן חיזוק גדול באמונה והוא רוצה לספרו בשולחן השבת, מה תפקידו עכשיו? תפקידו אינו רק לספרו, אלא לחשב איך לספר אותו באופן שילדים קטנים יוכלו להבינו. אם הקב"ה נתן לנו פרשה בתורה שבה אנו רואים את יוסף אומר לאחיו לאחר כל מה שעשו לו "ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים", ואח"כ בפרשת ויחי כאשר האחים יראו שאם פטירת אביהם ינקום בהם יוסף על אשר עוללו לו, אמר להם "ואתם חשבתם עלי ראה, אלוקים חשבה לטובה להחיות עם רב", הלא בוודאי רצה הקב"ה שנלמד דברים אלו עם ילדים, ילדים בכיתה א',

נובעת מהמציאות שהוא מרגיש בודד בעולמו, לישיבה אינו יכול ללכת כי הוא נשאר היחיד מכל בני גילו, לכולל אינו יכול ללכת משום שאינו מוצא מקומו בין האברכים. אצל השלישי המרירות נובעת משני הדברים גם יחד, ואצל הרביעי היא נובעת ממה שהוא חושב על עתידו ובטוח שיקבל זיווג חלש מאוד, ויתכן שכבר הציעו לו הצעה חלשה מאוד וזה מה ששבר אותו יותר מעצם המצב שבו הוא שרוי. יתכן שהוא עצמו אינו יודע שזה מה ששבר אותו, הוא מספר כל מיני סיפורים, אך למעשה זה מה ששבר אותו, ונמצא שהוא צריך להסברים אחרים לגמרי.

וכן הוא בנסיון החולי, יש מהחולים שמרירותו נובעת מצער הגוף, ויש מי שמרירותו נובעת מהפחד שמא יקרה לו הגרוע מכל, ועוד יש מי שכל מרירותו נובעת ממה שהוא צריך להגיע לעזרת אחרים. זה מה שמכביד על לבו יותר מכל. והגם שבדרך כלל כל השלושה קיימים, עם כל זה אצל כל אחד יש דבר אחר עיקרי אשר הוא זה שמכביד עליו ומביאו לידי עצבות. ועוד יש קשיים אחרים הנלווים לחולי, כגון מה שאין החולה יכול ללמוד ולהתפלל כאחד האדם. סוף דבר, יש דברים רבים שיכולים להיות הגורמים למרירות החולה, ולא הרי זה כהרי זה, ולא הרי יום זה כהרי יום זה, **והקב"ה רוצה שנשים לב ונשקיע מחשבה להבין מאין נובעת מרירותו של אדם זה העומד לפנינו, ואין זה בשביל ללמוד דרכי טיפול, אלא רצון הקב"ה הוא שיצמצם האדם את**

את שאלתו, השני כבר מתחיל לזרוק אליו תשובות. אולי עדיף שתמתין בסבלנות לשמוע את שאלתו עד הסוף, וכשתדע בבירור מה קשה לו, ואז תדע לענות לו תשובה ברורה. אף כאן, כשהאדם רוצה להצליח לחזק את השני באמונה ובטחון, או לחזק אותו כשהדיבורים הפשוטים אינם מועילים, עליו לדעת לצמצם יותר את אור התורה, עליו לדעת לפשט את הדברים, לחזור אחורה ולהסביר את היסודות בטוב טעם ודעת עד שיראה - הנה זה מה שהיה חסר לו, לפיכך שאל מה ששאל. הן בדרך כלל אלו ששואלים שאלות או מביעים את כאבם, יש להם נקודה אחת שכואבת להם ומלבישים אותה בלבושים בדמות פטפוטי דברים, **ותמיד צריך למצוא את הנקודה הכואבת שלו כדי ליתן לה את המענה הנכון.**

כל כאב ושורשו

ובחזרה אל הדוגמאות שהבאנו לעיל, אחת מהדוגמאות היתה מי שאינו מוצא את זיווגו. הכאב עמוק מאוד, ומי שעומד מבחוץ ורוצה ליתן חיזוק לפעמים אינו מכיר באמת מהו אותו כאב. ישאל האדם: מה יש להסביר כאן? הרי כל אחד מבין שזה כאב גדול המביא את האדם לידי מרירות. אכן כל אחד מבין שזה מביא לידי מרירות, אבל לא אצל כל אחד המרירות נובעת מאותו מקום. אצל האחד המרירות נובעת מבושה, ולכן מרירותו גוברת כשהוא צריך לבוא לבית הכנסת ולראות את חבריו מנוער שואבים נחת מבניהם המתבגרים, אצל השני המרירות

ברכה, כי הוא לא קיבל את מה שהוא צריך. דומה הדבר לילד בבית שצריך שיגידו לו את חשיבותו ובגלל כן מתחיל להתלונן. מה עושים ההורים? הם נותנים לו כמה פרוטות ואומרים לו לך קנה לך ממתק. לא לזה הוא צריך עכשיו! שואל האב: הלא אני האב הטוב ביותר שהרי אני נותן לו כסף לקנות לעצמו מה שלבו חפץ. אכן אתה אבא טוב, אבל אינך משכיל להתבונן ולראות מה חסר לו, ואם תתבונן ותתן לו מה שבאמת חסר לו, הלא יפרח וישגשג. סבור אתה שאם חסר לו משהו, תוכל להשלימו לו בדבר אחר. לא כן! אי אפשר להשלים את החסר בדבר אחר. לכן צריכים לסבלנות מרובה ולהרבה ביטול להקב"ה, לדעת - יש לי תפקיד עכשיו ועלי לנסות להרגיש את פלוני ולראות מה חסר לו.

צמצום אור התורה

ואז בא השלב השני, לאחר שהבנו מה חסר לזולת, **אנו מחויבים לקחת את אור התורה ולצמצמו**, והיינו **לאמרו ברמה יותר נמוכה וביותר עדינות**. כל אדם **שבור השקוע במצבו, כליו קטנים מאוד**. אין לנו להתייחס עכשיו למצבו הקשה שגרם לו שיתקטנו כליו, לא זוהי הנקודה. מי שקשה לו שמחזקים אותו, מי שאין מועיל לו שאומרים לו שהוא צריך להיכנע, המציאות הוא שכליו נתקטנו. ובכן, מה רוצה הקב"ה מכל יהודי שמכיר אותו? **הקב"ה רוצה שיצמצם בשבילו את אור התורה**, ועל ידי כן ייעשה למשפיע גדול בתורה.

אילו היינו מתיישבים עם יהודי רחוק

עצמו כי זהו השלב הראשון ביכולת **להשפיע תורה על אחרים**, והרי **כל מי שבא לומר דברי חיזוק לזולתו הוא בגדר משפיע**, על כן הוא צריך להתבונן ולחפש את הנקודה המצערת אותו, מה חסר לו? היכן הוא עומד? באיזו מדרגה הוא נמצא? מה צריך ללמדו? צריך ללמדו אותיות? צריך ללמדו נקודות?

הקשבה בסבלנות

הן אנו רואים שכך עוזרים לאנשים. כי הנה יש אנשים ששונאים את הלימוד, יש מהם משום שהמלמד שלהם הלבין את פניהם ברבים, יש מהם משום שאינם יכולים להתרכז (קאנצטרירן - concentrate), ויש מהם משום שמעולם לא הבינו את החילוק בין שי"ן ימנית לשי"ן שמאלית והם מתקשים בקריאת האותיות. הלא מדובר בשלושה קשיים שונים לחלוטין אשר אין ביניהם שום שייכות, ואלו שהקשיבו להם ברוב סבלנות ושוחחו אתם עד שהבינו מה שורש הדבר שמקשה עליהם את הלימוד, הצליחו לעזור להם ולהוציאם ממצוקתם, והרי הם נחשבים כמלמדים שלהם לכל התורה שלמדו ושילמדו עד סוף ימי חייהם. פלוני כבר היה בן שלושים ועדיין שנא את הלימוד, ואם הלך אחד והקשיב לו בסבלנות והצליח לעלות על הנקודה ולעזור לו, הלא הציל אותו ואת כל משפחתו לדורי דורות.

כך הוא ממש לענין חיזוק. אי אפשר לזרוק סתם דברי חיזוק. אם אתה זורק סתם דברי חיזוק, אין כאן משפיע ומקבל, וממילא אין כאן תולדה, אין כאן

לו דבר אמיתי מאוד, שהרי האדם עצמו מחויב לומר זאת לעצמו כמו שאמרו **חז"ל** (ברכות ה, א) "הרואה יסורין באים עליו יפשפש במעשיו", ועם כל זה אמרו חז"ל שהאומר כן לחבירו בשעה שהוא מתייסר ביסוריו, הוא עובר על איסור אונאת דברים. ישאל האדם: למה אני עובר על אונאת דברים? אולי חסר לי נימוס, אבל אונאת דברים?! הלא אמרתי לו האמת! ועוד זאת קיימתי מצות הוכח תוכיח את עמיתך, והרי פלוני מנהל קבוצות של לשון הרע ורכילות וחייבים שיבוא מישוהו ויעורר אותו ויאמר לו שכנראה באו לו היסורים מדין מידה כנגד מידה, כי כך יוכל לעזור לעצמו על ידי עשיית תשובה, מה שאין כן אם אף אחד לא יאמר לו ימשיך להתייסר כל ימיו...

התשובה היא, שאם פלוני עדיין איננו מוכן ומסוגל לקבל את הדיבורים האלה, לא הועלת כלום, ורק ציערת אותו, וכיון שציערת אותו, עברת על איסור אונאת דברים.

טוביה חטא וזיגוד מינגד

כעין זה סיפרו חז"ל (פסחים ק"ג, ב): טוביה חטא ואתא זיגוד לחודיה ואסהיד ביה (בא זיגוד לבדו והעיד בו) קמיה דרב פפא. נגדיה (הלקה) לזיגוד. אמר ליה: טוביה חטא וזיגוד מינגד? אמר ליה: אין, דכתיב (פרשת שופטים יט, טו) לא יקום עד אחד באיש, ואת לחודך אסהדת ביה - שם רע בעלמא קא מפקת ביה (מכיון שהעדת עליו לבדך, הוצאת עליו שם רע בעלמא).

פירושו של דבר: אילו היית בא עם עד

משמירת תורה ומצוות והלה היה שואל אותנו שאלות מתוך תשוקה להתקרב, שאלות של א"ב, כגון למה יש כמה מכם שלובשים קפטן צהוב וכמה שלובשים בגד משי? איך היינו עונים לו? הלא היינו מחפשים את המילים הפשוטות ביותר לענות לו על שאלותינו, כי היינו יודעים שפלוני אינו יכול להבין יותר.

כך אנו צריכים להתייחס למי שהוא שבור ומדוכא מחמת מצבו, עלינו להבין שכליו קטנים מאוד ושאי אפשר להאכיל אותו בכף גדול, שהרי אם ישיעו עליו במידה מרובה, לא יוכל לקבל ויזיק יותר מן התועלת. כשאומרים לאדם דיבורים שהם גדולים מכפי שהוא יכול להכיל, לא רק שאינם מחזקים אותו, עוד הם גורמים לו להתרגז, ואז הוא מתמלא שנאה תחת אהבה. הלא זה מה שקורה אצל ילדים מדי יום ביומו, שהרי לא כל אחד מהילדים יכול להכיל את מה שהמלמד מדבר, וכיון שאינו מכיל את דבריו, הוא מרגיש צער רב בלבו וזה גורם לו לשנוא הן את המלמד והן את הלימוד.

אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב

יש לזה מקור במסכת בבא מציעא (נח, ב), שם איתא בברייתא בענין איסור אונאת דברים: אם היו יסורין באין עליו, אם היו חלאים באין עליו, או שהיה מקבר את בניו, אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב (איוב ד, ו-ז) הלא יִרְאֶתְךָ כְּסִלְתָּהּ תְּקוֹתְךָ וְתֵם דְרָכֶיךָ, זכר נא מי הוא נקי אבד.

הנה האומר כן לחבירו, הלא הוא אומר

לבנו או לאשתו, או כמו כן מחוץ לביתו כגון לתלמידו, בדרך כלל הוא נכשל מפני שלא עבד מספיק על מידת הסבלנות שלו ועל שאר המידות, כי אז הוא בא בכאב ויורה את דבריו כחץ. ואע"פ שאינו מדבר מתוך התפרצות כעס, מכל מקום אינו בא בישוב הדעת ואינו מחשב איך לצמצם את דיבוריו כדי שהלה יוכל להכילם.

דוגמא לדבר: יש מי שאשתו מכניסה מעט מדי מלח בתבשילים, והוא אינו מדבר כי הוא רוצה להיות בעל מידות, אך ביום בהיר אחד זה נפלט לו מפיו בסגנון של בדיחותא, ואז אין אשתו יכולה להכיל את הערתו והיא מתקבלת אצלה כעקיצה. הלא הוא עובר בזה ללא ספק על איסור אונאת דברים, כי אין זה שונה מהתנהגותם של חבריו של איוב. הן כך כתבו המפרשים גבי חבריו של איוב, שהדרך היחידה שהיה מותר להם להוכיח את איוב, היא על ידי שיתנו לו רמז באופן שהוא יבין מעצמו. פירושו של דבר, **שעל האדם לצמצם את אור התורה כדי שיגיע אליו בעדינות**, ואולי יעשנו אפילו לפי תומו כגון להשאיר איזה ספר על השולחן.

כמו כן כל פעם שרוצים לעורר את פלוני בענין מסוים, הלא דרכים רבים יש לעשות זאת באופן שפלוני יוכל לקבל ולא יהיה בזה משום אונאת דברים, וכגון לבקש ממשהו אחר שיאמר לו, או לספר איזה סיפור שיש בו מסר בענין זה שרוצים לעורר עליו, אך בעת הסיפור להדגיש חלקים אחרים מהסיפור כדי שלא יחשוד שמתכוונים אליו, כי כך רק

נוסף, היינו יכולים להעניש את טוביה, ונמצא שהיתה תועלת בעדותך, אבל עכשיו שבאת לבד, אין אנו יכולים להענישו ואם-כן אין שום תועלת בעדותך, ומדוע באת הנה אם לא כדי להוציא שם רע עליו? על זה מגיע לך מלקות!

אף כאן, אם אתה אומר לאדם משהו בשעה שאינו מסוגל לקבלו, סתם ציערת אותו. למה אמרתו לו, הרי אינו יכול לקבלו והוא רק נפגע מזה! זוהי אונאת דברים.

ימצא חיים וברכה וכבוד

יסוד זה נוגע לכל פעם שאחד בא להשפיע על השני ואף גם שהאב בא לחנך את בנו. כך כתב החינוך בבארו מצות אונאת דברים (מצוה של"ח): ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ונקבות, ואפילו בקטנים ראוי להזהר שלא להכאיבן בדברים יותר מדי, זולתי במה שצריכין הרבה כדי שיקחו מוסר, ואפילו בבניו ובנותיו ובני ביתו של אדם. והמיקל בהם שלא לצערן בענינים אלה, ימצא חיים ברכה וכבוד. והעובר על זה והכאיב את חבריו בדברים, באותן שפירשו חכמים זכרונם לברכה בבעל תשובה ובחולה ובכיוצא בהן, עבר על לאו זה, אבל אין לוקין עליו לפי שאין בו מעשה, וכמה מלקיות מבלי רצועה של עגל ביד האדון המצוה על זה, יתברך ויתעלה.

עומק גדול יש בדבר, והוא שכל פעם שהאדם צריך לומר משהו בביתו, כגון

חכם, כי הוא לא יכבדנו כראוי. אף כאן אסור ליתן אור של תורה למי שאינו יכול לקבלו.

התנאי הראשון – עבודה עצמית

וכדי שבאמת נוכל לקיים דבר זה, **אנו צריכים לעבוד על עצמנו, אנו צריכים להיות יותר סבלנים, אנו צריכים להתרגל להתבונן ולחשב איך מורידים את הדברים כדי שפלוני יהיה מסוגל לקבלם.** צריך להיות בשביל זה אנשים רציניים. ואילו היינו אנשים כאלה, ללא ספק היינו נחשבים להורים יותר טובים והמחנכים היו נחשבים למחנכים יותר טובים, שהרי המחנכים באים מתוכנו ואף הם נתחנכו על ידי הוריהם, והרי הם מלמדים על הכלל כולו. אילו היינו אנשים כאלה, היינו מבינים שזו עבודת ה' מהמדרגה הנעלית ביותר, היינו מבינים שזו לא סתם עבודת ה', אלא אנו נעשים שותפים למעשי הקב"ה להפיץ את אור תורתו בעולם, זאת על ידי שאנו עמלים להבין איך גורמים שאור זה יבוא לפלוני.

האמת תיאמר שלפעמים בני אדם עושים זאת, כגון כאשר האב רואה שבנו רוצה לעשות דברים שאינם הגונים, כי אז הוא מתאמץ בכל מוחו ולבו להבין – למען ה'! איך אני מסביר לו שאינו טוב בשבילו, איך אני מגיע לנשמתו וגורם לו להבין שהדבר יהרוס לו את חייו. הוא חושב וחושב ומתייעץ עם מחנכים. **ולמען האמת, זה תפקיד המוטל עלינו תמיד, לא רק במקרים כאלה.** תפקיד הוא המוטל על כל אחד מצד הפצת אור התורה.

הוא עצמו ישמע את מה שהוא צריך לשמוע.

הלא אנו רואים בחוש שדרך זו מועילה יותר. **המציאות היא שכאשר פלוני אינו נפגע, הוא מקבל. פלוני מוכן לשנות את דרכיו,** אך כשמדברים אליו בדיבור קשה, הוא נפגע ואינו רוצה לשמוע ואז הוא נעשה ברוגז ומתמלא שנאה.

שורש כל זה הוא שהקב"ה רוצה מכל יהודי שכל פעם שיש לו איזו בהירות של תורה שיכולה להאיר את חיי זולתו מפני שתקרהו יותר אל האמת, מצד אחד לא ימנע עצמו מלאומרה לו בשביל שלא ייפגע, ומצד שני לא יבוא ויאמרנה לו בלי לחשוב פעמיים, אלא רצונו יתברך שיעצור ויתבונן – **איך לוקחים את האור ומצמצמים אותו באופן שפלוני יוכל להכילו ויאורו חייו.**

בזיון כבוד התורה

ואכן לפעמים זה לוקח זמן רב, וצריך להתפלל הרבה לסייעתא דשמיא, אבל זה לא תחבולה של חינוך, אלא הוא יסוד תורה שבעל פה. זה נכון למלמדים, זה נכון לאמירת תוכחה, זה נכון לאבות כלפי בניהם, כל פעם שאתה רוצה שפלוני יקלוט משהו, אם לא תעבוד על עצמך שתוכל לצמצם אותו אור כדי שבעת שתדבר עם פלוני ירצה לשמוע ולקבל ויפתחו עיניו מרוב אושר, הלא חסרון כבוד הוא לגבי התורה ונתנה ית', שהרי מסרת דברי תורה למי שאינו יכול לכבדן. הן הלכה היא בש"ס שאסור ליתן אורח לבעל הבית כשבעל הבית סבור שהוא אדם פשוט ובאמת הוא תלמיד

באופן זה, יכולים להתחיל לעזור לאחרים. הלא כי אז היה כל אחד יכול לעזור לאנשים רבים כל-כך הנמצאים בסביבתו. אל יאמר: "נו, מה אתה עצוב כל-כך? קום התחזק! נו, התחזק!".

זכורני שראיתי פעם שלט שהיה כתוב עליו בענין המחלה הידועה: "זו רק המחלה הידועה, מה אתה עושה ממנה עסק גדול כל-כך?". ומתחתיו היה כתוב באותיות קטנות: "מדוע אם כן אתה מדבר כך כשזה נוגע לדיכאון?".

כוונתם היתה כזו: הלא זאת אתה מבין שהמחלה הידועה היא סיפור רציני ואי אפשר לדרוש מבן אדם שלא יעשה ממנה עסק, מדוע אם כן כשזה מגיע לדיכאון אתה סבור שאינו כלום ובהתאם לכך אתה מתנהג עם בעל הדיכאון ואומר לו "קם התחזק! למה אתה עושה מזה עסק?" בעוד בעל הדיכאון מרגיש שעולמו חשך בעדו?

מכל מלמדי השכלתי, ובכן למדתי משלט זה שנתלה על ידי אנשים שאינם בני ברית לענין דידן, שאם אין מתבוננים, אין יודעים איך לצמצם את האור, והלא זה עבודת ה' וכל אחד מחויב בכך, שהרי כל אחד קיבל על עצמו אחריות ללמד לאחרים. הלא אנו מוקפים באנשים בכל עת, אנו מוקפים בחברים שמחפשים חיזוק, אנו מוקפים בבני משפחה שמחפשים חיזוק. אין אנו יכולים להתעלם מאחריות זו, כי אם נתעלם או שנתעלם לגמרי מלהשפיע על אלו שמקיפים אותנו או שנגיד להם דברים שידקרו את לבם כחרבות ובין כך ובין כך נגרום להם צער וכאב. אין לנו

ברכת ה' היא תעשיר

מטעם זה כתב החינוך שהעושה כן תהיה לו ברכה. ברכה היא המילה שחז"ל משתמשים בה כשיש משפיע ומקבל, ואף כאן כאשר האדם מצמצם את האור כדי להעבירו למקבל, המקבל מתחיל לפרות ולרבות וזהו פירוש הברכה. האיסור לצער את האשה והבנים, הוא רק משל לעבודה זו. כל פעם שיש לאדם מישוה שנמצא תחתיו והיינו שהוא נמצא במדרגה נחותה ממנו והוא יכול להשפיע עליו, יש לו להיזהר שלא להשפיע עליו בחזקה, אלא ישפיע עליו בניחותא. וכמו שאמרנו חז"ל (שבת לד, א) "וצריך למימרינהו בניחותא כי היכי דליקבלינהו מיניה". וזה כולל את שני החלקים, הראשון להבין את מצבו של השני, והשני להוריד את הדברים כדי שיוכל להגיע לפלוני - מה הייתי מרגיש אני אם הייתי במצבו של זה? מה הייתי רוצה לשמוע אז?

בני אדם נכנסים לנחם אבלים ואין להם מושג מה לומר. הם מקווים שיהיה שם מלא אנשים ויוכלו לשבת מאחור. אחד מהדרכים להתכונן לכך הוא לא מה לומר, אלא מה הייתי אני רוצה לשמוע? מה היה מחזק אותי? אם מישוהו היה נכנס אלי בריקודים ושר 'גם זו לטובה' זה היה מחזק אותי או שמא היה מחזק אותי דווקא כשמישהו היה מרגיש בצערי?

מכל מלמדי השכלתי

צריך לחשוב על זה. זו עבודת ה' של תורה, לא של חסד. כשמתחילים לחיות

תענוג עצום, תענוג שחוק מכל צרה ומצוקה. לא רק בעל חובת הלבבות אומר זאת, אלא כל יהודי שעבר במצבים כאלה מעיד על כך.

קרבת אלוקים של אשה משותקת

הנה בעקבות מה שסיפרנו בשיעור הקודם על ר' אברהם דוד ווייס שליט"א ששוכב בניוון שרירים ורק מוחו פועל, סיפר לי אחד שבארץ ישראל מתגוררת אשה חשובה במצב זה והיא מחזקת אחרים על ידי דיבור בעיניים. ואמר לי המספר שבעלה אמר לו עם דמעות בעיניים: אשתי אמרה לי עכשיו - **אם היית מרגיש משהו שבמשהו מהקרבת אלוקים שאני מרגישה בכל רגע ורגע, היית נמס מרוב מתיקות.**

אכן כן, כשהאדם נמצא במצב של **הכנעה מוחלטת** מפני שאינו יכול להזיז אבר, הוא מגיע לקרבת אלוקים חזקה כל-כך. אבל הדבר נכון כלפי כל אחד, כולל כלפי מי שיכול להזיז את כל אבריו ואינו מרגיש שום כבדות.

לא כך בונים קרבה

אלא שכאן מגיעה הנקודה שאינה נעימה כל-כך, אבל עכ"פ מי שרוצה לחזק את זולתו צריך להבין את זה. הנה שמעתי מיהודי אחד כי אינו מקפיד בענין כבוד אשתו ומדבר אליה בחריצות הלשון (ודי למבין), וכיון שהתקרב לקראת נישואי בנו, נעשה לו שחור בעינים, כי התחיל להרהר במחשבתו: הלא בני זה בוודאי יחקה אותי ואף הוא יתנהג כך עם

ברירה כי אנו נמצאים בעולם הזה, ועל זה אומר לנו הקב"ה: אתם נמצאים בעולם הזה, תראו לעשות זאת כנכון. כפי שהאדם יודע שהוא צריך ללמוד ולו במעט הלכות שבת כדי שיידע לענות לבניו ובני ביתו, כך הוא צריך ללמוד איך להשפיע עליהם וליתן להם חיזוק בעת הצורך.

הכנעה היא הפתרון היחיד

נשובה לענין ההכנעה. האמת היא שאילו היה האדם נכנע באמת לבוראו, היה רוצה בגזרותיו (כלשון החובת הלבבות). כלומר, שהיה רוצה להימצא במצב זה שהוא נמצא בו. וכבר הבאנו כמה פעם מדברי רבינו בחיי (פרשת כי תצא) על הפסוק "ועשית מעקה לגגך" שכל נשמה בוחרת בעת ירידתה בעולם בכל התלאות והיסורים שיבואו לה במשך כל שנות חייה. ולכן אם האדם מרגיש כאן בזה העולם את נשמתו יותר מגופו, אשר זה נעשה על ידי הכנעה, הרי הוא חפץ במצבו ואינו רוצה להחליפו במצב אחר. ואין זה תלוי בגודל הקושי והנסיון שפקד את האדם. אילו היה נכנע, היה מרגיש תענוג עצום מקרבת אלוקים, כפי שראינו בשיעור הקודם, שקרבת אלוקים הבאה על ידי הכנעה מביאה בכנפיה תענוג עצום בזה העולם והיא מחפה על כל קושי וכאב.

אלפי אנשים מעידים על זה, ובכללם אנשים פשוטים. כולם מעידים כדבר פשוט שהרגישו זאת כשהיו בעת מצוקה או בפחד גדול, הם הרגישו אז קרבת אלוקים חזקה וקרבה זו הביאה להם

לעומת כן, יש מי שהתנסה בנסיון גדול עוד לפני שהרגיש את טעמה של קרבת האלוקים. הקב"ה אמנם הטיב עמו בלי סוף, אבל הוא לא הרגיש ועל כן לא זכה לבנות את קרבת האלוקים שלו ועכשיו הוא עומד בפני נסיון גדול. כאן יש קושי אשר בשביל זה צריך לדעת לצמצם את האור כשבאים ליתן לו חיזוק לאדם זה. כי הנה בדרך כלל כשהאדם מתחיל ללמוד את סוגיית הבטחון, הוא מתחיל לשמוע - רבותי! הבוטח בה' חסד יסובבנו, הקב"ה הוא טוב ומטיב ובוודאי יתן לך כל מה שאתה צריך על הצד הטוב ביותר. סגנון זה דומה לשני מחותנים שעורכים הכרות, האחד מראה לשני - אתה רואה? זהו הדוד מצד זה וזהו הדוד מצד זה, זה עובד כאן וזה עובד שם וכן הלאה. אף כאן, האדם מתחיל ללמוד, אומרים לו - טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. הן הן, ככה זה הולך. דע לך שחננו ורחום ה' ארך אפים וגדול חסד. אינך יכול לתאר, להקב"ה יש כסף...

שומעים פעם בחורים מדברים אחרי שהשתתפו בשמחת אירוסין: בוודאי, יש לו כסף למחותן. ולמען האמת, הוא בכלל לא עשה את השידוך בגלל זה, רק אח"כ שמע שיש לו כסף. הפלא ופלא. לאט לאט הוא מתוודע לעוד דברים. הוא אומר תהלים ופתאום נודע לו שהבוטח בה' אפילו רשע חסד יסובבנו. עם זה יוצר הכרות עם הקב"ה. הוא ממשיך לומר עוד מזמור תהלים ומקבל עוד הבנה ועוד הבנה. כך האדם מתחיל ליצור קרבה עם הקב"ה. מאוחר יותר, לאחר שהוא עובד על עצמו על ידי שהתייגע

אשתו בביתו, שהרי זה מה שראה כל השנים. קרא לבנו ואמר לו: במטותא מינך, אל תלמד ממני איך לדבר אל האשה, כי אני מאחר שבניתי את הקרבה עם אמן זה כבר שנים, אני מרשה לעצמי לדבר היום בשנינות כמו שני חברים טובים שמרשים לעצמם לדבר בשנינות מפני שהם קרובים זה לזה. אבל אתה הרי תצטרך ליצור עכשיו קרבה, אל תחקה אותי, כי אם תחקה אותי, לא תיווצר הקרבה.

הכל תלוי בהכרות הראשונה

אם האדם צודק אם לאו, יש לדון, שהרי גם לאחר יצירת הקרבה אסור לדבר כך. אך לעניננו אפשר להוציא מזה נקודה חזקה. הנה **אם האדם כבר הצליח לבנות את קרבת האלוקים שלו**, הוא למד אמונה, הוא הרגיל עצמו להיכנע בעניינים הפשוטים שפקדו אותו בחייו וטיפס על עוד מדרגה ועוד מדרגה, והרגיש טעם של קרבת אלוקים, ואז הקב"ה ניסה אותו עם דבר נוסף וכבר היה לו קשה יותר, ושוב עבד על עצמו להיכנע וזכה לקרבת אלוקים יותר גדולה משום שהכניע את עצמו מול דבר יותר קשה מן הראשון, והרי הוא יודע כבר מהו התענוג של קרבת אלוקים, **עכשיו אפילו ינסהו הקב"ה וירגיש שקיבל מעין סטירה, מכל מקום יהיה לו במה להתחזק.** אמנם תמיד יצטרך לעבוד על עצמו ותמיד יהיה זקוק לתפילה כדי שיוכל לעמוד בעת נסיון, ואל תאמין בעצמך עד יום מותך אמרו ז"ל, אבל זה יהיה לו יותר קל.

עכשיו שיש אלוקים בעולם. הוא כל-כך מבוהל, הוא כל-כך שבור, הוא כל-כך בכעס – מה אתה רוצה ממני? מה? למה אתה הורס לי את חיי? למה אתה מבייש אותי?

קשה להוציא מילים אלו מהפה, אבל צריך לומר אותם, כי יש אנשים שהם מרגישים כך. מאין נובעת הרגשה זו? היא נובעת מכך שלא הכירו כלל את הקב"ה קודם לכן, ורק מסטירה זו נודע להם שהוא קיים. ועכשיו באים אנשים מקרוביו וידידיו ואומרים לו: הכל לטובה, יהיה טוב. כל הדיבורים האלה לא יכולים לגרום לו להרגיש קרבת אלוקים. להיפך, הם מכאיבים לו, ולפעמים יהיה בזה משום אונאת דברים, כי אינו מסוגל לקבלם, שהרי מעולם לא עשו הכרות עם הקב"ה ואינו מכירו כמי שבאמת רוצה להטיב לו. זה אינו משנה כלום מן האמת. ברור שהאמת נשארת כמו שהיא. אך הבה וננסה להבין את האדם. האדם הוא במצב זה.

מתחילים מבראשית

ואת זה צריך להבין, וכשמבינים, יכולים להבין מה לעשות אח"כ, והיינו ללכת לאט מההתחלה. הכאב הוא אמנם כאב, אבל אסור להיכנע לו. כל מי שיש לו אי בהירות בתורה, אם יהיה מוכן לחזור אל ההקדמות וללמוד אותן בסבלנות, יגיע בע"ה לפרק י' ולפרק ט"ו, אבל הוא מוכרח להתחיל עם ההקדמות. כי הנה יש ומגיע אלינו אחד שכאבו הוא בפרק ט"ו, אבל הוא לא למד מבראשית עד פרק ט"ו, והוא אומר לנו: אין לי כוח

בתפילותיו, בשבתותיו, והשקיע בסור מרע ועשה טוב, **הקרבה הולכת ומתחזקת, הרי הוא מרגיש טעמה של קרבת אלוקים, ואז הוא מגיע למדרגה שהוא מסכים להיות נכנע**, שהרי הוא מבין מה זו אותה קרבה ועל כן הוא מוכן להשקיע בה כל מה שצריך, **וכיון שהוא מבין שבלי הכנעה אינו יכול להגיע אליה, הוא מוכן להשקיע הרבה כדי להיות נכנע.**

ויאמר לו אייכה

אך מה עושים עם מי שלא עבר את כל זה והקרבה הראשונה עם הקב"ה שהוא מרגיש הוא כאשר הוא מקבל ממנו סטירה? (קשה לומר זאת, אבל צריך לאמרו כדי להבהיר את העניין באר היטב). עכשיו הוא יודע שיש אלוקים בעולם. עד כה התהלך כאילו הכל טוב ויפה ושום דבר לא הציק לו. אל תשאל אותו למה לו התעניין בסוגיית הבטחון. אחרים לומדים בטחון, הוא לומד הלכות ציצית. הקב"ה לא היה אצלו נושא. כל זה עד שקיבל סטירה מצלצלת. עכשיו שקיבל סטירה מצלצלת, הוא יודע כבר היטב שיש אלוקים בעולם.

משל למה הדבר דומה, לבחור בשיבה שעושה ככל העולה על רוחו ומבחינתו אין לו כלום עם המשגיח. יום אחד הוא מקבל איזו סטירה מאחוריו, סטירה כזו שתצלצל בכל ההיכל כדי שיהיו לו בושות ולא ישכחנה לעולם, ורק אז הוא מבין שיש משגיח.

לדאבון לב יש אנשים שזו ההכרות הראשונה שלהם עם הקב"ה. הוא יודע

אלוקים, כי כל מה שנחזק אותו יתן לו חיזוק לשעה, אבל עדיין יישאר עם טעויותיו ולא יתקדם לשום מקום.

וכך הוא בנוגע לעצמנו, והגם שדיברנו בנוסח של חיזוק לאחרים, הרי באמת כולנו צריכים ללמוד את הכל מבראשית. **בכל מקום שלא הצלחנו להביא שם את האור** ואנו מתייסרים שם **ואנו יודעים שחסר לנו האמונה הנכונה שם, עלינו ללכת לאט, וללמוד ולהבין** ולדמות מילתא למילתא. אין דרך אחרת. והרי תורת ה' מאירה ומזהירה ומגיעה לכל אחד ואחד. תן לחכם ויחכם עוד.

לכל ההקדמות, יש לך תשובה? כן או לא? עם אנשים כאלה עלינו להשתתף בצערם ולא לענות להם. צריך לחזקם על ידי השתתפות בצערם ולא על ידי אותיות ולא על ידי הסברים, כי אי אפשר להסביר להם, שהרי זו סוגיא שצריך ללמוד אותה מבראשית. ואם עדיין אינו מסוגל, יתכן שעוד שנה שנתיים יראה שאין לו שום ברירה אחרת ויתחיל ללמוד, ואז יודה לנו כל חייו. אבל לא נעשה את הטעות לשכנע את האדם שאפשר להגיע לזה בלי ללמוד, כי לעולם לא נוכל לעזור לו, לעולם לא נוכל לגרום לו להרגיש תענוג של קרבת

יום שני פרשת ויחי - ט' טבת תשפ"ב

מהותה של ברכה וכוחם של המברך והמתברך

מלכות ויש כתר תורה ויש גבורה ויש עושר ויש הצלחה, ונתכוין יעקב בנבואה לברך כל אחד כפי ברכתו הראוי לה, המלך במלכות והכהן בכהונה וכן על זה הדרך ולא הפך המסילות.

והאמת שאנו כבר רואים כעין זאת בתחילת הפרשה. יוסף מקרב אל יעקב את מנשה ואפרים, ומיד יעקב מתחיל להתבונן. הנה הוא צופה שיהושע בן נון ייצא מאפרים ומבין שהוא צריך להניח עליו את ידו הימנית. לא מפני שהוא ראוי לכבוד גדול בעבור שייצא ממנו יהושע עשה כן, אלא מפני שהבין שיש לו לאפרים כח גדול לצאת ממנו מנהיג בישראל ולהעמיד חמה באמצע הרקיע, ולכן רצה לברכו באמצעות ידו הימנית דווקא כדי שכחו זה יתברך וייצא אל הפועל בבוא העת.

נמצאנו למדים: א. שיש לישראל כח לברך את זולתו. ב. שעל ידי הברכה כחו של המתברך מתעורר ויוצא אל הפועל. והרי זה כהשקאת עץ פרי שעל ידי ההשקאה כחו מתברך והוא עושה פירות.

שים שלום טובה וברכה

ובספרים הקדושים פרשה זו כתוב שכפי שמנשה ואפרים הכניעו את ראשם תחת ידי זקנם, כך צריך כל מתפלל להכניע את עצמו כביכול תחת ידי

איש אשר כברכתו ברך אותם

הנה פרשה זו היא פרשה העוסקת בברכות. בתחילת הפרשה מסופר על הברכה שבירך יעקב את מנשה ואת אפרים, ובהמשך על הברכות שבירך את בניו שבטי י-ה. אכן כח הוא שנתן הקב"ה לישראל לברך. כפי שהאדם יכול לחזק את זולתו על ידי הסברת פנים או על ידי מחמאת פה, וכפי שהאדם יכול ללמד לאחרים חכמה שיש לו בכל תחום שהוא, כעין זה יש לו כח ליהודי לברך אחרים. וכפי שהבא לחזק את זולתו או ללמוד חכמה עליו ללמוד איך לעשות זאת נכון, כך הבא לברך את זולתו, צריך ללמוד איך לברכו נכון כדי שהברכה תפעל את פעולתה.

ומפרשה זו עם ביאור האוה"ח הק' אנו לומדים שאם המברך יודע איך לברך באופן המועיל, ברכתו תפעל אצל המתברך שכוחותיו יהיו קיימים אצלו מכבר אך היו גנוזים עד כה, יתעוררו מעתה ויתחילו להתנוצץ. כך הוא לשון הפסוק "כל אלה שבטי ישראל שנים עשר, וזאת אשר דיבר להם אביהם ויברך אותם, איש אשר כברכתו ברך אותם" (ויחי מט, כח). ועל זה כתב האוה"ח הק':

איש אשר כברכתו - פירוש, הראוי לו כפי בחינת נשמתו וכפי מעשיו, כי יש לך לדעת כי הנפשות כל אחת יש לה בחינת המעלה, יש שמעלתה כהונה ויש

החולים ואומר זה חי וזה מת. אמרו לו: מנין אתה יודע? אמר להם: אם שגורה תפילתי בפי - יודע אני שהוא מקובל, ואם לאו - יודע אני שהוא מטורף.

והנה בדרך כלל אנו מפרשים אם תפילתי יוצאת בחיתוך הדיבור בלי גמגום ובלי שיבוש, אך לפי זה היה צריך לכתוב אם תפילתי יוצאת בלי גמגום, והתנא שנקט בלשונו אם שגורה תפילתי בפי נתכוון לדבר אחר. כי הנה כשהאדם מתפלל לדוגמא על החולה או הולך אל הצדיק שיתפלל עליו, היינו מפני שיש בכח החולה להתרפא על ידי שתתרבה ותתחזק חיותו, ועל ידי התפילה נאצלת עליו ברכה ממקור הברכה, וממילא חיותו מתרבת ומתחזקת והוא מתרפא. אבל אם כבר נגזר על החולה שייפטר מן העולם, אזי אין הברכה יכולה להועיל, כי הברכה יכולה להועיל רק כשיש כח העצור על ידי הקליפה, הברכה מסלקת את הקליפה וגורמת לכח זה לצאת, לפרות ולרבות, אבל אם הכח אינו קיים כבר, יוכלו לברכו ולברכו ולא יועיל מאומה, שהרי זה כמי שמשקה את העשבים ומצפה שייצא מהם תפוחים.

מבאר ה'נועם אלימלך': כשהצדיק מתבקש להתפלל על החולה, הרי הוא בא לברך את נשמתו ולהשקותה כדי להוציא את הכח שבו אל הפועל, אבל אין הוא יודע אם הכח הזה קיים עדיין או אינו קיים יותר. יעקב אבינו ידע בנבואה איזה כח יש לכל שבט ובירכם וכוחם יצא אל הפועל, אבל הצדיק מבין זאת בתפילתו. וזהו אם תפילתי שגורה בפי, הצדיק רואה שתפילתו כבר פעלה פעם אחת ושהוא

השכינה, כי בזה הוא מעמיד עצמו תחת המברך שיוכל להאציל עליו ברכה.

הנה לפני שהאדם פותח עסק, הוא אומר לעצמו: הדבר הנכון הוא שאקבל ברכה מהצדיק כדי שתשרה הברכה במעשי ידיי. ובכן מה הוא עושה בבואו אל הצדיק? הוא כותב קוויטל ומכניע את עצמו כדי שהצדיק יוכל להאציל עליו ברכה. כמו"כ מי שיש לו שכל בקדקדו אינו יוצא מבית הכנסת לפני ברכת כהנים, כי הוא רוצה להעמיד עצמו באופן שיוכל לקבל את הברכה שהכהנים מאצילים עליו, וכמו שכתב ה'חרדים שאף הישראלים בכלל מצוה זו.

זה מה שאנחנו עושים בעת התפילה, לפני שאנו יוצאים ליום מלא וגדוש בעשייה, אנו נכנסים לבית הכנסת ואומרים: רבונו של עולם! ברכני נא, כי אם תברכני יוכלו כוחותיי לצאת אל הפועל. וכך אנו אומרים "שים שלום טובה וברכה". זה מה שהאדם מכוון בתפילתו, והרי הוא מאמין ומבין שהוא נכנע עכשיו תחת כנפיו יתברך והקב"ה מברכו - המברך את עמו ישראל בשלום. ואכן מי שמתפלל כראוי וקולט ענין זה, נעשה מלא שמחה בצאתו מן התפילה מפני שיודע שקיבל ברכה מהקב"ה, ובכל מה שהוא עושה במשך היום הוא יודע שברכת ה' מתלווה אליו.

אם תפילתי שגורה בפי

ומביא ב'נועם אלימלך' (ויח) את דברי המשנה **בברכות** (לב, ב): אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא, כשהיה מתפלל על

תחת כנפי רבו, הרב יאיר את נשמתו, כפי שעובד האדמה משקה את הזרעים, ויתחיל לצמוח ולשגשג עד שירגיש כאיש אחר.

כל אחד מחפש רב, וכשהוא מוצא רב, זה מה שמתחולל ביניהם. הרב מברך את התלמיד. והיינו כפי המתבאר **שהברכה** אין פירושה בהכרח שמברכים את האדם שיוושע בפרי בטן או שימצא את זיווגו או שימצא פרנסה. אלא **פירושה שכוחות האדם מתעוררים ויוצאים לפועל**. ולמשל, שמחת האדם כשהוא מוצא עבודה לפרנסתו אינה משום שמעכשיו יהיה לו כסף כדי מחייתו, אלא משום שעד עכשיו לא היה יכול להוציא את כוחותיו לפועל ולקיים את שליחותו, ומי שאינו מוציא את כוחותיו לפועל נעשה עצוב ומדוכא, וכשהוא מוצא עבודה, הוא יודע שמעתה יש לו את הכלים להוציא את כוחותיו לפועל. זהו מקור שמחתו.

להשקות את העדרים

החסידים הבינו שזהו עומק ענין ההתקשרות לצדיקים. הצדיק הוא רב ויש בכוחו להאיר את נשמת המסתופפים בצלו שנשמתם תלבלב ותשגשג. הצדיק לא נועד רק בשביל להציב כללים של סור מרע ועשה טוב כדי שיוכל כל אחד לומר - אצלנו נהגו כך וכך. כך היינו סבורים אילו היינו סבורים שתפקידו של הרב הוא רק ללמד הלכות שבת. אז היינו סבורים שלצדיק יש כמה תפקידים שונים, תפקיד אחד ללמד השקפה, תפקיד שני לומר מה מותר ומה אסור, ותפקיד שלישי לברך את המשחרים

צריך עכשיו רק לחזור עליה, כי מזה הוא מרגיש שהכח קיים וצריך רק לדעת להוציאה לפועל. דומה הדבר למלמד שרואה אצל אחד מתלמידיו שיש לו כוחות אדירים ורק צריך להשקות אותו ומיד יפרצו כוחותיו החוצה בכל עוז. כך הצדיק מרגיש בתפילתו האם הכח קיים וצריך רק להאציל ברכה על האדם שכוחו יתעורר או שאינו קיים כבר.

כל התפילה היא שים שלום טובה וברכה, ולא שיקבל האדם משהו שאין לו, אלא שמה שנמצא בו בכח, ייצא מן הכח אל הפועל, ומי שמתפלל נכונה, זה יקרה אצלו, ואם זה לא קרה, אין זה מפני שהתפילה לא הועילה, אלא משום שדבר זה שהתפלל עליו אינו קיים אצלו בכח ואינו שייך לו.

רב ותלמיד

וזהו גם ענין רב ותלמיד. הן כל אחד יש לו כוחות גנוזים שעדיין לא יצאו אצלו לפועל. זה כולל הן את כשרונותיו והן את ההבנות המיוחדות רק לו. וכיון שכן, כל אחד זקוק לרב שיברכהו. האדם מבין שהוא צריך שיבוא מישהו שיאיר אותו באופן שיתחיל לצמוח ולשגשג. כל אחד יש לו צורך זה, בין אם הוא בן חמש, בין אם הוא בן ט"ו, בין אם הוא בן חמישים, כל שהוא מסכים לכך. יתכן שבן חמישים לא יסכים להיכנע בפני רב, אבל רק טפשות היא, שהרי הוא יכול עדיין לפתוח ולהוציא כוחות גנוזים. אנשים עושים זאת בגיל שישים ואף בגיל שבעים וחמש. **על האדם להבין שיש לו כוחות גנוזים לרוב ואם יסכים לחסות**

שמעתי דיבור קדוש מהרבי שהועיל לי כל אותן שלוש שנים ולא ראיתי צורך לחזור הנה עד כה. כששמע הבית אהרן את תשובתו, אמר: אם כן צריך לרשום דיבור זה. היה אז ספר על השולחן, פתחו הבית אהרן ורשם את הדיבור על הכריכה והנה הוא נדפס בספר בית אהרן.

מה פשרו של דבר זה? מה צריך בשביל זה? תמימות? האם אפשר למצוא כזאת בימינו שיקבל האדם חיות מדיבור קדוש שיצא מפי רבו למשך שלוש שנים? התשובה היא שבדומה לעץ השדה שמעט מים יכולים להצמיח את פירותיו, ואין הדבר תלוי בכמות, אין צריך להשקותו כל היום. אף כאן, אם אירע הדבר **שהאדם קיבל מרבו ברכה ברוחניות**, והיינו **שהוא קיבל הבנה ברוחניות והוא משתמש בה פעם אחר פעם**. זה נקרא שקיבל ברכה מרבו. הוא אמנם קיבל רק הבנה אחת, אבל **הבנה זו פרה ורבה אצלו**, אתה הוא מתפלל, אתה הוא מקיים את השבת ואתה הוא עומד איתן מול נסיונות החיים, והרי היא מוציאה את כוחות נפשו אל הפועל, ולכן הוא מקושר לצדיק זה ורוחש לו אהבה עזה.

לצדיקים יש כח גדול לברך יותר משאר בני אדם, ולכן כשהצדיק נותן הבנה לאדם אינו דומה כלל לסתם בן אדם שנתן לו הבנה. אך צריך להבין זאת היטב, מי שיש לו רב ומתבונן בו ורואה את היראת שמים שלו, או באופן אחר, הוא רואה אותו מתלהב ומתלהט בדבר מצוה, כגון בתקיעת שופר או בהדלקת נר חנוכה, יש לזה כח לברכו. אך זאת בתנאי שהוא איש נכנע. ואכן בשביל זה

לפתחו בעת שמחה או בעת מצוקה. טעות גדולה היא! **תפקידו של רב הוא להוציא את הכוחות הגנוזים אצל התלמיד.**

אפשר ללמוד זאת מתפקידו של המלמד. המלמד מבחין בכוחותיו של תלמידו ומחייך אליו ומחזקו, לא כדבר נפרד, אלא הוא נותן לו להרגיש שיש לו כוחות ומלמדו איך ללמוד קטע גמרא והוא עוזר לו שיוכל לשגשג ולהתעלות, ואח"כ מרגיש תלמיד זה כל ימות חייו שרב זה העמידו על רגליו. זהו תפקידו של רב, וזהו היסוד של התקשרות לצדיקים.

וזוהי הסיבה שהרבה אנשים שמחזיקים את עצמם כחסידים של צדיק מסויים ומתפללים בבתי מדרשו ושולחים את בניהם למוסדותיו, מרגישים נפולים מאוד בכל הנוגע לענין ההתקשרות לצדיקים. הם מתחזקים תמיד עם כל מיני אמרות, כגון מה שאמרו שהאדם יכול להיות מרחוק והוא קרוב וכהנה רבות, פעמים זה מועיל להם, פעמים אינו מועיל להם. חסרה להם נקודה זו.

ברכת הצדיק

הנה ידוע שראיית פני הצדיק מביאה שמחה לאדם, וכן ידוע בקרב החסידים שאפילו היה החסיד זוכה לראות את הצדיק רק מרחוק, היה שואב מזה חיות גדולה, וכן מסופר על חסיד אחד שלא הגיע אל רבו הבית אהרן שלוש שנים, כשהגיע לאחר שלוש שנים ונשאל מפי רבו הבית אהרן היכן היה עד עתה, ענה:

בהשתוקקות לקבל יראת שמים, כי אם לא יהיה מעוניין ביראת שמים, היראת שמים שלו לא תתעורר מאחר שלא עשה את חלקו. והרי זה כמו שנתבאר לעיל בענין התפילה, **שאם האדם רוצה בקרבת אלוקים ומשתוקק בקרבת אלוקים ומבקש מהקב"ה שיברך את הקרבת האלוקים שיש לו בפנים, הקב"ה יברכנו** - המברך את עמו ישראל בשלום.

כל אחד יכול לעשות זאת, אפילו בעל עבירה. הוא רק צריך לעשות את מעשה החרישה, דהיינו להיכנע ולהשתוקק להשתנות ולהתעניין וכל מה שהתלמד הוא עושה, וכיון שהוא עושה מעשה חרישה, כשיורד הגשם הזרע נקלט בקרקע ומתחיל לצמוח. כי באדם יש כוחות עצומים מאוד, וכל שהוא ניגש באופן זה, הוא יכול להתברך עד מאוד, הן כשהוא מתפלל והן כשהוא מקבל מרבו.

וגם כשהאדם לומד ספרי מוסר, הוא צריך לגשת באופן זה, היינו שהוא רוצה להשתפר ולהתעלות ומתפלל על כך, וחוזר שוב ושוב על דברי הספר, כי אז לימודו יועיל לו שכל מה שנמצא אצלו בפנים יפרה וירבה.

כי בשמחה תצאו

וכמו שנזכר לעיל, כשהאדם מתברך ומרגיש שהוא מוציא את כוחותיו הגנוזים, הוא מתמלא שמחה גדולה. כשהאדם עצב אות הוא שיש לו כוחות פנימיים הנמצאים במסגר ואינו יכול להוציאם לחוץ אם מחמת סיבות טכניות

צריך האדם להיות נכנע אמיתי ולא להחזיק עצמו יותר חכם מרבו. אם הוא נכנע יוכל לזכות לברכה זו, כך שתהלוכותיו של הצדיק ילוו אותם ויהיו להם לעזר בכל אשר ילכו. וכך היו החסידים בכל הדורות. **היראת שמים של רבם היתה עומדת תדיר נגד עיניהם ולא היו זקוקים ליותר מזה**. והיינו משום שהיו עסוקים תדיר ביראת שמים, התפללו תמיד ליראת שמים ותשוקתם היתה תמיד לזכות ליראת שמים, כי לכן נעשו כלים ראויים לקבלת שמים, ואח"כ כשהגיע הצדיק ונסך בהם יראת שמים, זה עורר את היראת שמים שהיתה אצלם.

רצוננו לראות את מלכנו

זהו הכלל, אם האדם עסוק ביראת שמים ורוצה להיות ירא שמים ובווער ביראת שמים, כשבא אח"כ ומברכו ביראת שמים, או על ידי אמירה או על ידי מעשה, היראת שמים שלו מתחילה לפרות ולרבות והיא תשרת אותו לזמן רב. יראת שמים היא דוגמא אחת, ועוד יש דוגמאות בלי סוף של ענינים ברוחניות שיכולים להתברך על ידי הצדיק.

דומה הדבר לתלמיד הבא לפני רבו ללמוד סוגיא בש"ס, שאם הוא משתוקק לדעת ולהחכים, הוא נעשה כלי ראוי לקבלה, ואח"כ כשרבו מלמדו חכמה, הוא נעשה מלא חיות וחכמתו מתרבת ופורצת החוצה.

אף כאן, **הרוצה להתברך ביראת שמים עליו לבוא אל הצדיק**

חו"ל מברכים ברכת כהנים בכל יום, משום שהם טרודים בעבודתם ואינם שרוים בשמחה כדברי הרמ"א.

וכן אנו מוצאים ב**זוה"ק** פרשה זו, וכן הוא באוה"ח **הק'**, שיעקב אבינו לא בירך את ישראל עד שלא הגיע לשמחה שלמה. כי הנה במשך כל ימות חייו הרגיש יעקב שעדיין לא הוציא את כוחותיו לפועל, שהרי שלמותו באה לו רק על-ידי נשמת יוסף, כי יעקב ויוסף חד גופא הן, ומפני כך אהב את רחל ועבד בשבילה י"ד שנים, כי ראה שעתיד יוסף לצאת ממנה. וסיבת הדבר, כי תפקידו של יעקב היה להאיר את ישראל בתוך חשכות גלותם, ובשביל זה הוצרך להביא את יוסף בעולם כדי שהוא יכלכל את ישראל במצרים, הוא ולא פרעה. יעקב הבין שזוהי תכליתו, וכיון שראה שיוסף איננו, לא יכול היה לבוא למנוחת הנפש, ועכשיו ששמע שיוסף חי ושהוא בצדקתו, ותחי רוח יעקב ונעשה מלא שמחה, ונקרא אז ישראל שהוא המדרגה העליונה שלו, ורק אז בירך את השבטים, כי **בשביל לברך צריך האדם להיות בשמחה**.

כשהאדם נעשה בשמחה, נעשה שני דברים: הראשון, **שאינו מרגיש פירוד בינו לבין אחרים**, והשני **שהוא נעשה טוב עין**, כי הנשמה רק רוצה ליתן. ואז יש לו כח להאציל ברכה על אחרים שאף אצלם תתגלה נשמתם ושיפרו וירבו בחכמה, בעושר ובבנים ובכל העניינים.

ולכן הכהנים היות שנשמתם גבוהה יותר, יותר נקל להן להתגלות, ולכן הם נחשבים ככלי יותר גדול להאצלת ברכה.

אם מחמת סיבות נפשיות, וכשהוא מצליח להוציאם לחוץ, אז הוא נעשה מלא שמחה, כי כשהאדם מוציא את כוחות לחוץ, נשמתו מתגלית, וכשנשמתו מתגלית הוא נעשה בשמחה, כי הנשמה שמחה במהותה. כשהאדם מרגיש את נשמתו, הוא נעשה מלא שמחה, ואיך האדם מרגיש את נשמתו? כאשר היא מתחילה לפרות ולרבות.

נמצאנו אומרים לפי חשבון שאם יברך איש את חברו, אם הברכה תחול, יהיה המתברך מלא שמחה. אם אנו רואים אחד שמתהלך תמיד בשמחה, עלינו להסיק מכך שזכה לחיים של ברכה, אם מחמת דמעותיו של זקנתו, אם מפני שהתפלל כראוי וברכת ה' שורה עליו וכו'. זוהי המציאות, כשהברכה חלה על האדם, הוא נעשה מלא שמחה.

השמח מברך והמתברך שמח

וכאן אנו מגיעים לדבר פלא, כי הנה עד כה נתבאר שעל ידי הברכה נשמת המתברך מתגלית וכשהיא מתגלית הוא נעשה מלא שמחה, אך חז"ל לימדונו שכדי לברך צריך האדם להיות בשמחה. נמצא שהוא כמין גלגל, לאחר שבירך ראובן את שמעון ונעשה מלא שמחה, יכול לבוא שמעון ולברך את לוי ולעשותו מלא שמחה, ואז יכול לוי ולברך את יהודה, וכן הלאה.

כך אנו מוצאים בהלכה לענין ברכת כהנים שאינם רשאים לברך את ישראל אלא מתוך שמחה, ומסיבה זו אין בני

וכשאדם ירא שרוי בשמחה ומברך, ברכתו נושאת פירות. בתחילה לא יכול היה האיש להגיע להחלטה אם להסתפק בכך אם לאו, אך החסידים דחקו בו באמרם: אל תהי שוטה! ברכת הרבי בוודאי תועיל לך. העניק האיש את הגמרא של הרבי ר' אלימלך להגה"ק, הגה"ק בירכו ובירכתו נתקיימה.

לימים התנצל מדוע התפאר בעדות אביו עליו, מה שנראה לכאורה כגיאות, ואמר: עשיתי זאת בלית ברירה ומשום שכל-כך היה רצוני להשיג גמרא זו, ולא ראיתי אופן אחר לשכנע את בעל האכסניה לתתה לי. אחר הסביר מדוע חשק כל-כך להשיגה, וכך אמר: הרבי ר' אלימלך כתב בחיבורו הקדוש "נועם אלימלך", שבשעה שהאדם יושב והוגה בדברי התנאים והאמוראים, הם באים ויושבים כנגדו ממש, ואם כך כתב, סימן הוא שהיה במדרגה זו והיה רואה את התנאים והאמוראים יושבים כנגדו ממש בשעת לימודו, והלא אני לא הגעתי עדיין למדרגה זו, והיתה תקוותי שכאשר אלמד בגמרא זו שהתנאים והאמוראים היו באים אליה כשלמדו בה, אזכה אף אני שיבואו אלי בשעת לימודי.

הנה אנו רואים בסיפור זה בנוגע לענייננו **שהצדיק כשהוא שרוי בשמחה** יש אצלו התגלות של נשמה גבוהה, או התגלות של פנימיות יותר עמוקה של נשמה, **ולכן כשהוא מברך יש לברכתו כח יותר גדול**. ברם צריך לזכור שזה לא רק כשהוא מברך בישועה והצלחה, אלא גם כשהוא אומר דיבור קדוש.

וכן יראי ה' הצדיקים, היות שפנימיות נשמתם כבר נתגלתה מקודם, יותר נקל להן להתגלות, מה גם שיש לנשמתם שייכות לנשמות אחרות, ולכן מועילה ברכתם מהאי טעמא יותר מברכותיהם של אנשים פשוטים.

ברכתו של ירא שמים

כבר סיפרנו כמה פעמים מעשה בהגה"ק **משינאווא** זיע"א שפעם התאכסן אצל יהודי אחד, ובראותו שם גמרא על השולחן, פתחה והתחיל ללמוד בה. לאחר מכן הודיע לו היהודי בעל האכסניה, שגמרא זו ירושה היא מהרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זיע"א. גברה תשוקת הגה"ק לקנותה כדי ללמוד בה בקביעות. שאל את בעל האכסניה אם יוכל לקנותה ממנו. אמר לו שיבוא בהזדמנות אחרת וישא ויתן עמו...

בא הגה"ק לאחר זמן שוב אל אותו יהודי לשאול כמה הוא רוצה עבור גמרא זו. השיב האיש: יראה הרבי שאיני זקוק למעות כי ב"ה יש לי כל, אך בזרע של קיימא טרם נתברכתי, אם יבטיח לי הרבי בן קיימא, אעניק לו את הגמרא במתנה. אמר לו הגה"ק ברוגזה: למה רימיתני? אמרת שתשא ותתן עמדי על הגמרא והנה אתה מבקש ממני הבטחות! אמר לו האיש: עם אנשים פשוטים אני נושא ונותן במטבעות ועם אנשים כמלאכים אני נושא ונותן בישועות.

קרא הגה"ק ואמר: אבי אמר עלי שאני ירא שמים (ערליכער יוד), ולכן אם תעניק לי את הגמרא, תדע ששימחת ירא שמים,

שמח הוא רואה ברכה והצלחה במעשי ידיו. והיינו מהאי טעמא, כי כמו שהאדם המתברך נשמתו מתגלית והוא נעשה בשמחה, כך כשהאדם בשמחה, נשמתו מתגלית וכוחותיה מתחילים לצאת אל הפועל אשר זהו מהות הברכה.

וזהו איזהו עשיר השמח בחלקו, היינו שהחלק שיש לו מצד כוחות נפשו מתברך, כי לכן יש לו מצד אחד שמחה, ומצד שני הוא מתעשר. בזה בירך משה את זבולון, הוא בירכו שיצלית, היינו שיהיה בשמחה, כי דא ודא אחת היא.

כשמבין האדם איך הדבר פועל, זה מועיל לו להתפלל באופן זה. **כשהוא מתפלל הוא מבין שעבודתו היא להיכנע ולבקש ברכה מהקב"ה - שים שלום טובה וברכה.** וכן הוא מבין איך להיות תלמיד לרב, חסיד לרבו, ועוד הוא מבין שכשהוא שרוי בשמחה, יש לו כח להאציל ברכה על אחרים ולחזק את לבבם.

הוראה שהיא ברכה

זכורני מעשה בבחור אחד שרבו אמר לו: תתייגע בלימוד התורה ותנצל את הזמן. ענה הבחור אמן. אמר לו רבו: אין זו ברכה, זה דבר שצריך לעשותו. למד תורה הרבה, התייגע ונצל את הזמן. שאל הבחור: אוכל אם כן לקבל גם ברכה לכך? השיב לו רבו: זה גם ברכה.

הוא אשר אמרנו, הברכה היא לא רק כשהאדם מבקש להתברך והצדיק אומר לו: אני מברך אותך שיתקיים בך כך וכך. אלא **עיקר הברכה הוא להאיר את נשמת האדם ובאופן זה לעורר בו את התשוקה להגיע לכך ואת הכח לעשות.**

בספה"ק "דברי ישראל" הביא מזקנו הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זיע"א שהשמחה היא סגולה לפרנסה, והביא ראייה מפירוש רש"י על הפסוק "שמח זבולון בצאתך" - הצלח בצאתך לסחורה, שמזה מוכח דהא בהא תליא, **כשהאדם**

יום שלישי פרשת ויחי - צום העשירי - עשרה בטבת תשפ"ב

עשרה בטבת - גלות וגאולה

התענית על שריפת בית אלוקינו בתשעה באב ולא בעשרה בו הגם שרוב הבית נשרף בעשרה בו. ומהאי טעמא נחשב צום עשרה בטבת כצום חמור, משום שבו התחיל המצור ונחשב כאתחלתא דפורענותא, ובבית יוסף (או"ח תקנ"ג) הביא מאבודרהם (סדר תפילות תעניות) שמהאי טעמא אם היה צום עשרה בטבת חל בשבת היו מתענים אפילו בשבת.

ועומק הדבר, כי תמיד, גם בתענית תשעה באב, אין התענית אלא על האתחלתא דפורענותא, שהוא הבכיה שהיתה בלילה ההוא, כי רק כשמתבוננים על האתחלתא שגרמה לפורענות לבוא, יכולים לתקן. ואולי שזוהו הפירוש במה שאמרו שמפני כך קבעו להתענות בתשעה באב ולא בעשרה בו משום שאתחלתא דפורענותא עדיפא, כי אילו היו מתענים עבור החורבן גרידא, היה באמת צריך לקבוע התענית בעשרה באב כדברי רבי יוחנן שם, שהרי הבית נדלק בתשעה באב בין השמשות והלך ונשרף כל ליל עשרה עד חצות היום, אבל מאחר שמתענים על הגורם לחורבן הבית, הלא הגורם היה בתשעה באב שאז בכו ישראל במעשה המרגלים ואם כן בוודאי צריך להתענות בתשעה באב ולא בעשרה בו.

דומה הדבר למי שנכשל פעם אחר פעם בכעס ומחמת כן הוא שובר כלים

מגלגלין חובה ליום חייב

במסכת תענית (כט, א) למדנו שהימים שנקבעו לימי צום, הם ימים מועדים לפורענות. כך אמרו לגבי תשעה באב: "מגלגלין זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב". והיינו משום שכבר היתה בו פורענות אחרת והיא מה שבכה כל העם באותו לילה לאחר שחזרו המרגלים מלתור את הארץ, כמו שנאמר (שלא יד, א): "ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא". חטאם היה באשר לא האמינו בהבטחת ה', ובגלל בכיה זו נגזר עליהם בכיה לדורות, כדאיתא שם שאמר להם הקב"ה: "אתם בכיתם בכיה של חנם - ואני קובע לכם בכיה לדורות". בכו תבכה בלילה - בכיה אחת הביאה לבכיה אחרת.

יסוד גדול הוא הנוגע לכל ימי הפורעניות, כי הנה מדברי חז"ל הנ"ל אנו לומדים שהבכיה בתשעה באב היא לא רק מחמת אבלותנו על חורבן הבית, אלא גם על החטא שגרם לחורבנו. וכן כתב הרמב"ם (תעניות ה, א) שעיקר התענית הוא כדי שנתבונן מה גרם לחורבן הבית ועל ידי כן נשוב על עוונותינו.

אתחלתא דפורענותא עדיפא

ולכן אמרו חז"ל (תענית שם) אתחלתא דפורענותא עדיפא אשר מפני כך קבעו

בשבירת הלוחות, **כי היות שנפגם יום זה, כאשר באו שוב לאחר שנים הרבה לשבל המדרגה והתחילו שוב לחטוא, כיון שהגיע י"ז בתמוז לא היה להם זכות להמשיך להקריב את התמיד ולכן בוטל התמיד.** ואח"כ כבר היה ראוי יום זה לשרפת התורה ולבקיעת חומת העיר. **השורש לכל אלה הוא החטא, והחטא הוא תמיד ריחוק מהקב"ה.**

זה לעומת זה

מעניין לציין לדברי ה'חתם סופר' (דרוש לח' טבת תקי"ף) **שאצל הקדושה הוא להיפך, שם העיקר הוא בסוף, כי היא הולכת ונבנית עד שהיא מגיעה לשיאה.** הקב"ה בורא את בריאתו עוד ועוד, עד שמגיע לשבת קודש, אז נמצאת תוקף הקדושה. וכן אנו רואים בענין הימים טובים שכך הוא. ולמשל, בחנוכה, זה הולך ונבנה עד שמגיע זאת חנוכה. וכן בסוכות, זה הולך ונבנה עד שמגיע שמיני עצרת. וכן בפסח - שביעי של פסח. תוקף הקדושה הוא תמיד בסוף. **החת"ס** מסמך לזה מאמר **חז"ל** (בראשית רבה פה, ג; סוטה יג, ב) אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה.

אך בטומאה התוקף הוא בתחילה, בעת ההתרחקות מהקב"ה, וכל השאר הן רק תוצאות. וכן הוא לשון התורה "שורש פורה ראש ולענה", השורש הוא כשמתרחקים מהקב"ה ופונים לע"ז, ולכן כשמתענים ובוכים, מתענים ובוכים על השורש ולא על התוצאה. בתשעה באב היה זה חוסר בטחון, ב"ז בתמוז היה זה חוסר בטחון. לא ראו את משה ומיד נפלו

ומבייש בני אדם, שבמה הוא צריך להתבונן כדי שלא יחזור לסורו? לא במה שעולל בכעסו, אלא במה שעורר בו את כעסו. נניח ששבר את הכלים ביום שלישי, לא יום שלישי הוא העיקר, אלא יום שני שבו קרה לו מקרה שעורר בו את כעסו וגרם לשבירת הכלים שתבוא.

כך לימדנו חז"ל בענין הצומות. בתשעה באב מתענים כדי להתבונן - ראו מה שנעשה כשמתנתקים מהקב"ה!

עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו

וכן הוא לענין י"ז בתמוז, **כי במשנה שם נמנו חמשה דברים שאירעו לאבותינו ב"ז בתמוז, ומהם שבוטל התמיד והועמד צלם בהיכל, אך כשחוזרים אחורה, הלא ביום זה נשתברו הלוחות.** הוי אומר: יום זה נפגם מעיקרו, כי ביום זה חזר משה רבינו לאחר ארבעים יום וארבעים לילה עם הלוחות בידו ומצא את העם כפי שמצאם. הרי זה היה אחד מהימים הנוראים ביותר שהיו מעולם. הנפילה היתה חזקה ביותר. רק עכשיו היה משה רבינו ארבעים יום בשמים, לחם לא אכל ומים לא שתה, וכיון שהוא מגיע לארץ, מה הוא פוגש? ה' ירחם! עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו. לא היתה לו ברירה כי אם לשבור הלוחות, וכפי שאמר לו הקב"ה שהיתה זו החלטה נכונה, כי בלי זה לא היה נשאר פליט ושריד משונאיהן של ישראל.

שבירת הלוחות מורה על הפגם הגדול שהיה ליום זה כאשר עזבו את הקב"ה, ולאחר מכן באו עוד פורעניות ביום זה. הוי אומר: ביטול התמיד כבר נעשה אז

יעקב אבינו לא מת

עתה נבין דבר נפלא. הנה חז"ל אמרו (תענית ה, ב) יעקב אבינו לא מת, ושאלו: וכי בכדי ספדו ספדניא וחנטו חנטייא וקברו קברייא?! ומבואר שם מתשובת הגמרא עם פירוש רש"י שרק היה נדמה להם שמת, אבל באמת חי היה. והיינו שמיתתו היתה רק באופן חיצוני, אבל מבחינה מסוימת הוא עדיין חי וקיים.

וביאור הדבר באופן פשוט: יעקב אבינו הוצרך לבוא לזה העולם בשביל להשאיר בו רושם מעבודתו, וכן הוא מבואר בכל הספרים שעבודתו של יעקב היתה להאיר את הגלות, ולכן היו חייו מתחילתם לסופם חיי גלות, וכמו שאמרו חז"ל "ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף", ויותר מזה העיר האוה"ח הק' שעוד בטרם בקע לאוויר העולם כבר היו חייו חיי גלות, כי היה שם עם עשו כנאמר ויתרוצצו הבנים בקרבה, ועוד לפני שהקים את ביתו הוצרך לברוח מעשו, וכיון שברח מעשו, התחיל לסבול צרות מלבן. כך היה חי כל ימיו בגלות, אך האיר את גלותו כפי שהיה צריך להאירה. הוא התחבא בישיבתם של שם ועבר וחיזק את עצמו ביגיעת התורה, בבטחון בה' ובקיום מצוותיו. זהו יעקב אבינו.

וכן איתא בזוה"ק שמפני כך השתוקק יעקב להידבק ברחל, כי רחל ולא שתי בחינות הן, לאה היא הבחינה שבה אלקותו יתברך היא בזה העולם באיתגליא, כפי שרואים שהיו לה בנים והכל הלך אצלה על מי מנוחות, ורחל

כל-כך. כששוכחים שיש אלוקים בעולם, מגיעים לתוצאות נוראיות, ועל זה צריך לחזור בתשובה. כך הוא בענין תשעה באב וכך הוא בענין י"ז בתמוז.

קבורת יעקב בעשרה בטבת

ומה עם עשרה בטבת? לכאורה לא מצאנו בחז"ל משהו שקדם לסמיכת נבוכדנצר על ירושלים ותחילת המצור בבית הראשון. עלינו לחפש את השורש שבעבורו אנו מתענים ושעליו אנו חוזרים בתשובה. אכן בדרשות ה'חתם סופר' (דרוש לו' טבת תקצ"ד) הביא בזה חשבון נפלא. במדרש איתא שיעקב אבינו נולד וגם מת ביום א' דסוכות, ובפרשת ויחי כתיב "ויבכו אותו מצרים שבעים יום", היינו ארבעים לחניטה ושלושים לבכיה, ואח"כ כתיב "ויעל יוסף לקבור את אביו ויעלו אתו כל עבדי פרעה זקני ביתו וכל זקני ארץ מצרים, וכל בית יוסף ואחיו ובית אביו", ואח"כ עשו מספד עוד שבעה ימים כדכתיב "ויבואו עד גורן האטד אשר בעבר הירדן ויספדו שם מספד גדול וכבד מאוד ויעש לאביו אבל שבעת ימים", ועוד ארכה להם הדרך ללכת ממצרים למערת המכפלה שבארץ ישראל, וברמב"ן (פרשת מקץ) כתב שהוא מהלך שמונה ימים. נמצא הכל יחד פ"ה ימים.

ובכן אם יעקב מת בא' סוכות, נמצא שיש ט"ז ימים מתשרי עם יום המיתה, כי חודש תשרי הוא מלא, ונ"ט ימים מכסלו חשוון, אחד מלא ואחד חסר, ועוד עשרה מטבת, הא לך פ"ה ימים. נמצא שכלו פ"ה יום בעשרה בטבת ובו ביום נקבר יעקב.

הפסוק "ותחי רוח יעקב אביהם", שעיקר שמחתו היתה על שראה שנשאר בצדקתו, והיינו מהטעם האמור, כי עכשיו ראה שהתוכנית אכן יצאה לפועל. ועל זה נאמר ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, ואיתא על זה **בוזה"ק** שהתענוגים שהיו לו ליעקב באותן שבע עשרה שנה שהיה עם יוסף, היו למעלה מכל מה שיכולים לתאר, כי באותן שנים ראה שביאתו בעולם אכן באה לתכליתו ושהוא מקיים את תפקידו נאמנה.

ועל זה אמרו **חז"ל** "יעקב אבינו לא מת". חס ושלום! אילו היה מת, לכתחילה בשביל מה הגיע לעולם? לשון זו לא כתוב לא על אברהם ולא על יצחק, אלא על יעקב, כי **אצל יעקב יש ענין מיוחד, הוא צריך להשאיר את הרושם לכל בניו וצאצאיו לכשיהיו בגלות**. הוא הביא את רחל והשאיר את מקום קבורתה על אם הדרך, הוא הביא את יוסף הצדיק לעולם והכניסו במצרים ואמר לו הישאר כאן. בעוד את עצמות יעקב העלו מיד לארץ ישראל, את עצמות יוסף לא העלו. כשבני ישראל ייצאו ממצרים אז יוכלו לקחתם עמם, אבל כל עוד הם נמצאים במצרים, הם צריכים שיוסף יהיה אתם. יעקב אבינו לא מת, וכל מה שחנטוהו והספידוהו, היה הכל ללבושו החיצוני, אבל השפעתו עדיין נשארה, שהרי מפני זה בא לעולם, להאיר את דור עקבתא דמשיחא (יעקב מלשון עקב).

בעשרה בטבת נעשה אורו של יעקב באתכסיא

אכן רק עד עשרה בטבת היה יעקב אבינו באתגליא. בעשרה בטבת לקחוהו

היא הבחינה שבה אלקותו היא באתכסיא (ולכן אין אומרים תיקון רחל בשבת ובשמיטה), ויעקב ידע שתכליתו היא בחינת רחל, דהיינו להאיר את העולם כשהוא חשוך, כששכינתא בגלותא. לכן עבד יעקב בכל כחו להתחתן עם רחל כדי שיוכל להביא בחינת רחל בעולם, כדי שכאשר בניו יהיו בגלות יוכלו להרגיש את מציאות ה', וכשנבזוזאדן יוביל אותם כצאן לטבח, יוכלו להשתטח על קבר רחל ולזכור שהקב"ה נמצא אתם בתוך גלותם. יעקב מסביר ליוסף "ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל", חלק הוא ממהותי, כי אני באתי לעולם כדי שבניי ירגישו בגלותם שהשכינה עמם, ולכן הייתי צריך להתחתן עם רחל, ועבודה זו ממשיכה גם לאחר פטירתה.

ומרחל הוליד יעקב את יוסף אשר גם הוא זהו תפקידו. יוסף הצדיק הוצרך להיות בבית האסורים ואח"כ במצרים, כי תפקידו היה להודיע את מציאות ה' גם שם, והכל כדי להכין את הקרקע בשביל בני ישראל שכאשר יהיו בגלות מצרים או בכל מצב של חושך, יוכלו להחזיק עצמם בקדושה.

ויעקב אבינו היה שרוי בגלות נוראית במשך כל אותן כ"ב שנים שלא ידע מה נעשה עם יוסף. מה נשאר מכל עמלי? על מה יגעתי להתחתן עם רחל? הלא כל מה שעשיתי היה כדי להביא את יוסף לעולם אשר הוא ילמד את בני ישראל למצוא את הקב"ה בתוך הגלות, ובכן מה היה לו? וכיון שנודע ליעקב שיוסף חי ושהוא ירא את ה' בהיותו בארץ מצרים, מה גדלה שמחתו. וכן כתב **האווה"ח הק'** על

עריות ושפיכות דמים, וכן עברו על מצות שמיטה כמו שנאמר "אז תרצה הארץ את שבתותיה", וזה מפני שהיו מחוסרי בטחון, כי לכן לא רצו לשבות בשביעית ולוותר על מקור פרנסתם. הם לא בטחו בה' שיתן להם פרנסה ביד רחבה, ומפני שלא בטחו בו, הסתמכו על היתרים רעועים בחשבם שהקב"ה יסלח להם. וכיון שהלכו עמו קרי, היו הלך וחסור, היינו שהתחילו לאבד את ההרגש של קרבת אלוקים, הם התחילו לשכוח שיש בית המקדש, וזה גרם לעוד חטאים. כך היה עד לעשרה בטבת, ובאותו יום היות שמגלגלין חובה ליום חייב (מה גם שכל ימי חודש טבת הם ימים של חושך והסתרה), הוותר מהם עוד יותר הא דיעקב אבינו לא מת ולכן הגיע המצור.

ואם נתבונן נראה שהעוון הגדול ביותר של עשרה בטבת הוא מה שלא חזרו בתשובה באותו יום. הלא ראיתם איך נבוכדנצר הקיף עם חילותיו את חומת העיר, למה לא חזרתם בתשובה? ואילו הייתם חוזרים בתשובה, לא היה יכול להמשיך במזימתו לבקוע את העיר ולהחריב את הבית.

אמור מעתה: כשאנו מתענים בעשרה בטבת וחוזרים בתשובה, אין זה על חטאו של נבוכדנצר שצר על ירושלים, אלא אנו מתענים על הטעות שלנו. הלא הקב"ה שלח לנו סימן גלוי כזה, כאשר העיר המקודשת בעולם שהיתה כלילת יופי והיו בה עשרה ניסים תמידיים, הובאה במצור על ידי ערלים שפלים. היינו צריכים להתעורר מזה ולחזור בתשובה שלמה והגזירה היתה

וקברוהו בקברות אבותיו ומאז הוא נעשה באתכסיא, כלומר: מעתה אין רואים אותו, אלא צריך ללכת למערכת המכפלה ולהאמין. אך סוף כל סוף נשאר רושם עבודתו גם לאחר מכן, וזאת עד ליום עשרה בטבת של שנת החורבן.

ונבאר: כשהיה לנו בית הבחירה הלא היה שם גילוי אלוקות נפלא, שהרי שם היו מקריבים קרבנות ויוצאים זכים ונקיים וכולם היו עדים לעשרה ניסים שהיו שם נגד כל כללי הטבע. הן גם אז היו נסיונות (אחרת לא היה הבית נחרב), אבל כל פעם שהיה לו לאחד נסיון, עלה לבית המקדש וראה שוב את מציאות ה' והשראת השכינה.

גדלו והצליוו וגם עשו פרי

אולם בסליחות לעשרה בטבת כתוב: "אבותי כי בטחו באלוקי צורי, גדלו והצליוו וגם עשו פרי (היינו על פי מה שנתבאר בשיעור הקודם שכאשר היהודי מתחבר אל הקב"ה, הקב"ה מברכו, ואז נשמתו פורצת החוצה. זהו גדלו. והצליוו היינו על דרך שמח זבולון בצאתך. וגם עשו פרי, כי אדם כזה מלבב וחי, ומכיר את מציאות ה', ומקיים מצות ומתעלה), ומעת הודחו והלכו עמו קרי (היינו שלא זכרו את הקב"ה אלא העדיפו ללכת בדרכם שלהם ולהאמין במקרה), היו הלך וחסור עד החודש העשירי. בעשירי לחודש, סמך מלך בבל וצר על עיר הקודש. התחילו הצרות.

כתוב כאן דבר נורא. בני ישראל החלו להתדרדר, וכמו שאמרו חז"ל (יומא ט, ב) שבבית הראשון עברו על ע"ז גילוי

י' בניסן כנגד י' בטבת

והנה בספר "גאולה וישועה"^א כתב: לעולם אין י' בחודש משתנה למעליותא, ורק פעמיים קרה שי' בחודש השתנה למעליותא, והם: י' בניסן שבו קשרו את קרבן הפסח לכרעי המיטה, וי' בתשרי שהוא יום הכיפורים. וכנגד זה יש שני י' בחודש שהם ימים של פורענות, והם: י' בטבת וי' באב שבו היה עיקר שריפת בית אלוקינו.

וכתב בספר "אמרי נועם" בביאור השייכות, שי' בניסן הוא אתחלתא דגאולה כי בו קשרו את קרבן הפסח לכרעי המיטה, ולכן הוא כנגד י' בטבת שהוא אתחלתא דפורענות. וי' בתשרי שהוא יו"כ הוא כנגד י' באב משום שבו נתכפר עון העגל וניתן לכפר על עון המרגלים.

ולפי האמור הוא מבואר הפלא ופלא, כי הנה בי' ניסן בני ישראל מסרו את נפשם במה שקשרו את הכבש לכרעי מיטתם הגם שידעו שהמצרים עלולים להרגם בגלל זה, ואע"פ שלא ראו עדיין איך ייצאו ממצרים, קיימו את מה שנצטוו. זהו אתחלתא דגאולה. כמו שאתחלתא דפורענותא היא כאשר האדם נרדם, הקב"ה שולח לו סימנים והוא אינו מבין, כך אתחלתא דגאולה היא כאשר האדם עושה את מה שהקב"ה מצווה מבלי לעשות חשבונות.

ולפי זה נבין עוד דבר נפלא. הן ידוע שכל גלות היא סיבה לגאולה, וכן כתב

בוודאי מתבטלת כפי שקרה לאנשי נינוה. אך לא נהגנו כך, לא הבנו את הסימן שהראה לנו הקב"ה. הנה כי כן, זהו אתחלתא דפורענותא ועל זה אנו מתענים בעשרה בטבת - היתכן שסימן מובהק כזה לא יגרום לנו להתפעל?! אם זה לא יגרום לנו להתפעל, מה כן יגרום לנו?

תענית על העתיד

והנה ידוע מה שכתב ה'חתם סופר'^ב (דרשות לח' טבת וב'תורת משה' דברים קפו, ב) בביאור טעם אותה שיטה הסוברת שמתענים צום עשרה בטבת אף בשבת, כי האיסור להתענות בשבת הוא רק כשהתענית היא על העבר, אבל אם היא להציל מפני העתיד - מותר, וראיה לזה מתענית חלום שמותר להתענות בשבת, ואף כאן תענית עשרה בטבת היא על העתיד, כי עשרה בטבת של כל שנה ושנה הוא אתחלתא דפורענותא של אותה שנה, שהרי כך אמרו חז"ל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, ונמצא כל שנה כאילו הוא נחרב, ולכן מתענים אפילו בשבת לפי אותה שיטה כי היא תענית לביטול הצרה העתידה לבוא.

ולפי דברינו הוא מבואר היטב, כי עשרה בטבת של כל שנה הוא יום של התבוננות - אינך רואה שהקב"ה שולח סימנים? אינך רואה שהוא רוצה שנתקרב אליו יותר, שנכיר אותו יותר, שנבטח בו יותר, שנאמין בו יותר ונשוב אליו בתשובה?

א. מתוך ספר החיים להגאון רבי חיים אבד"ק פרידבורג אחי מהר"ל מפראג.

של יעקב איך שהתנהג כשעמד בפני הנסיונות של עשו ושל לבן ושל רחל ושל יוסף הצדיק, אם הוא חי עם רחל אמנו, אם הוא חי עם השכינה באתכסיא, הרי הוא מתחבר לענין הגאולה, ונמצא שמבחינתו יום עשרה בטבת מבטא עריפת ראשו של עשו.

כי אשב בחושך ה' אור לי

זוהי התבוננות התשובה של עשרה בטבת - אל תחיה כפי שחיו ישראל אז מנותקים ממקור חיותם, אלא חיה עם 'יעקב אבינו לא מת', **חיה מתוך ידיעה שהשכינה נמצאת אתך למרות שהיא בהסתרה, חיה עם אור זה. זוהי עבודת התשובה, שלא יפול ולא ישבר ולא יתרסק, אלא יבטח בה'** ואז יתקיים בו 'גדלו והצליחו וגם עשו פרי'. אך אם לא יעשה האדם ככל זה, אזי יהיה יום זה בשבילו אתחלתא דפורענותא. יקישו על דלתו, נבוכדנצר יעשה מצור, והוא ימשיך לישון, ואז התוצאות תהיינה קשות ר"ל. הסתכל על תחילת הדבר. כך אמרו **חז"ל** שנים עושים אותו דבר, זה עולה ומתעלה וזה יורד לטמיון. מה הפשט? הסתכל על ההתחלה, על המקום שבו אתה מעמיד את עצמך, כי אם אתה מעמיד את עצמך נכונה, יתקיים בך בהמשך 'עלו והצליחו ועשו פרי', ואם לאו - יתקיים ח"ו 'הלוך וחסור'. ובכן, היום שבו האדם מעמיד את עצמו הוא יום עשרה בטבת. והאמת שהוא מפליא מאוד כי גם לפי סדר השנה הוא כך, השנה מתחילה בימי הרצון והרחמים ואלו נמשכים עד ימי החנוכה, ואחריהם יש שבעה ימים שעדיין נשאר

בספר "שם משמואל" (פרשת ויגש) וכן הוא ב"קדושת לוי" בקצרה בביאור רמז העגלות שיוסף שלח ליעקב, כי הנה יעקב ירא היה לרדת למצרים משום שידע שבזה מתחילה הגלות, שלח לו יוסף את העגלות שנוסעים על גלגלים, ונקראו עגלות על שם עיגולי הגלגלים, **לרמז לו שהגלות היא כגלגל החוזר, כי כל גלות היא סיבה לגאולה.**

בכל תחילת גלות מתנוצצת הגאולה

ומעתה מבאר החת"ס: הנה תחילת הגלות היתה בעשרה בטבת שאז נקבר יעקב, וכפי שרואים בפרשה זו שלאחר מכן כבר נפטרו השבטים, וכמו"כ נפטר יוסף, ונסתלק אותו אור, ואז התחילה הגלות - ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה. אולם באותו יום שנקבר יעקב, באותו יום ממש נערף ראשו של עשו, כדאיתא במסכת **סוטה** שעשו לא הניח לקבור את יעקב עד שבא חושים בן דן וערף את ראשו. הנה מבואר מזה שבעוד יעקב אבינו לא מת ורק נעשה בהסתרה עשו נהרג ומת בפועל ממש. **הקליפה מתה בעשרה בטבת, כי ביום שמתחילה גלות, בו ביום מתנוצצת הגאולה, כפי שרואים לגבי תשעה באב שבו ביום נולד משיח.**

למדנו מזה שמאז ומעולם היה יום עשרה בטבת ההתחלה, שהרי ביום זה התחילה גלות מצרים כאשר נסתמו עיניהם ולבם של ישראל. ומעתה הדבר תלוי באדם עד כמה הוא חי עם 'יעקב אבינו לא מת'. **אם האדם חי עם עבודתו**

היצמד להבנה זו בעשרה בטבת, זכור
 נא איזה אור קיים בגלות, זכור עד כמה
 יכול האדם להידבק בימים אלו בהקב"ה
 דוקא מפני שהם חשוכים, וכמאמר
 הכתוב (מיכה ז, ח) כי אשב בחושך ה' אור
 לי.

בהם הרושם של חנוכה, ואז באים ימי
 חודש טבת שנקראים ימי החושך. עכשיו
 נכנסים לפרשיות שובבי"ם, עכשיו
 מתחילה הגלות ומתחילים לעבוד את
 עבודת יעקב ורחל. כך הוא בכל שנה,
 בעשרה בטבת מתחילה עבודה זו.

מדור שבת קודש

לע"נ ר' יעקב שמואל ב"ר אלתר אהרן ז"ל
נדבת משפחת פרייליך הי"ו
פטרונני מדור שבת קודש

יום חמישי פרשת ויגש - ה' טבת תשפ"ב

עבודת האדם בערב שבת שלא לבוא לידי רוגזא

מינצו בהדי הדדי, איקלע רבי מאיר להתם, עכבינהו תלתא בי שמשי עד דעבד להו שלמא, שמעיה דקאמר: ווי דאפקיה ר' מאיר לההוא גברא מביתיה.

פירוש: מעשה בשני בני אדם שהשטן היה מתגרה בהם, וכל ערב שבת בין השמשות היו באים לידי קטטה. פעם נקלע לשם התנא רבי מאיר, מנעם מלהתקוטט שלושה ערבי שבתות בין השמשות, עד שהשלימו ביניהם. אז שמע את השטן אומר: ווי לי, כי רבי מאיר סילק אותי מביתי (כי במקום מצה ומריבה, שם ביתו של השטן).

עת מסוכן למחלוקת

וכתב הרחיד"א בספרו "עבודת הקודש" (מורה באצבע אות קמ): בעלות המנחה בעש"ק הוא עת מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו ובין המשרתים, והרבה טורח הסטרא אחרא

ווי דאפקיה ר' מאיר לההוא גברא מביתיה

בשיעור הקודם בענייני שבת קודש נתבאר שערב שבת הוא מצב של מלחמה, כי האדם צריך לעשות או הכל כדי להגיע למציאות שבו הוא מרגיש כאילו כל מלאכתו עשויה, וזו עבודה גדולה כי הסטרא אחרא אינו חפץ בכך. על האדם לדעת שהוא נמצא במלחמה עם הסטרא אחרא בענין זה, וככל שישכיל לנהל את המלחמה שעה אחת קודם, כך ייטב לו וכך יועיל לו שעכ"פ בכניסת השבת ירגיש באמת שכל מלאכתו עשויה.

אולם יש עוד מלחמה שמתנהלת בערב שבת, ועלינו לדעת שאנו נמצאים במלחמה זו בעל כרחנו, כי אם לא נדע שאנו נמצאים בה, נוכל ליפול בקלות ח"ו. חז"ל אמרו (גיטין נב, א): הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן, דכל בי שמשי הוּו קא

שאם יצא איזה מכשול מתחת ידם איננו נעשה מאתם, ואין זה מעשה ידיהם, אלא הוא מעשה שטן כדי לחרחר ריב ומדון בעת ההיא, ואם השטן עומד כנגד האשה או המשרת ומכשילים בעניני הבית לעשות דבר שאינו מתוקן לבעה"ב, מה כולם לדחות מעשה שטן? וכי יש אדם שיוכל להלחם עם השטן ולנצחו?! מי זה יאמר יכלתי וניצחתי? על כן כל איש מבין כשיראה איזה מכשול בחסרון בענינים של הבית, לא ישים אשמה על אשתו ומשרתיו לריב אתם, אלא יעשה להם בלבבו ההתנצלות הזאת שכתבנו, כי אמת היא, ואז ישתוק ולא יריב אתם ולא יתכעס, וטוב לו בעוה"ז ובעוה"ב.

הנה מה שסיים בלשונו טוב לו בעוה"ז ובעוה"ב, חוץ מהפירוש הפשוט שייטב לו בעוה"ז כי יחיה בשלום עם בניו ובני ביתו, ובעוה"ב כי יקבל שכרו עבור שהתגבר על יצרו ולא בא לכלל כעס, עוד יש לו פירוש יותר עמוק, והוא כי בשבת צריך האדם לזכות לטעום טעם עוה"ב והדבר נמנע מן האדם כשיש לו כעס וטינה בלבו, לכן אם האדם זוכר שהסטרא אחרא מנסה לגזול ממנו את תענוגו, ובעבור כך כל אימת שנעשה איזה מכשול בעניני הבית, מתבונן בזה ואומר "הקב"ה יצילני שלא אכעס", הרי הוא מרגיש ממילא טעם עוה"ב בזה העולם.

תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם

הגה"ח ר' פנחס פרידמאן שליט"א^ב מספר שפעם קרא לו האדמו"ר מבעלזא

בזה לחרחר ריב, והאיש הירא יכוף יצרו ולא יעורר שום מחלוקת והקפדה, ואדרבה יבקש שלום וילך לשלום ויתפלל מנחה עש"ק כהוגן בישוב ובחזרה, כי הוא זמן גילוי אורות ש"ק בשמים ממעל.

הנה פעמים יש שהאדם הכין עצמו מבעוד מועד כדי שיוכל ללכת מוקדם לבית הכנסת וללמוד קודם התפילה, אך פתאום התעוררה לה איזו מחלוקת בבית, כגון מחמת גערה שנפלטה מפיו על בנו - כבר אמרתי לך חמש פעמים להתלבש, למה לא התלבשת? הוא עצמו אינו שם לב שהתפתחה כאן מחלוקת, אבל השטן שעומד מן הצד, כבר הרויח, כי הוא עצמו עומד מאחורי מחלוקת זו בידועו שזה מה שימנע מן האדם לקבל את אורות השבת. הן השבת מביאה עמה תענוג גדול, אך הוא תענוג עדין מאוד וכל מחלוקת וקטטה יכולה לדחותה, לכן פועל הסטרא אחרא בכל כוחו להביא את האדם לידי שנאה כעס ומחלוקת.

דע את האויב

אכן כשיידע האדם שמקור המחלוקת אינו בילד, אלא בסטרא אחרא העושה הכל כדי לחרחר ריב ומדון, זה יועיל לו שלא לכעוס עליו. וכן כתב ה'בן איש חי' (פרשת וירא שנה ב') בלשונו הזהב: ודע כי הנה כל אדם העושה קטטה ומריבה עם אשתו או בניו או משרתיו, ודאי נראה לו שהדין עמו, וראוי לריב על המכשלה שיצאה מתחת ידם בעניני הבית, אך באמת מי שיש לו מוח בקרקרו, בין יבין

ב. ראש כוללים דחסידי בעלזא, ראש ישיבת מבקשי ה', מח"ס 'פרי הדר' על פמ"ג, 'שבילי פנחס' עה"ת ומועדים.

הסטרא אחרא עושה כל טצדקי ובלבד שיבואו לידי איזה כעס או רוגז, כאן הוא שורף איזה תבשיל, כאן הוא שופך איזה משקה. בקושי גמרו לנקות את הרצפה והנה בא הילד ושפך והרס את כל העבודה. זה לא באשמתו. רחמו עליו! כך אומר ה'בן איש חי'. זה נקבע מלכתחילה כך, שתנקה את הכל ואחרי שהכל יהיה מצוחצח לכבוד שבת, יבוא הסטרא אחרא, ידחוף את ידו של הילד ויהרוס את הכל. עליך לדעת מזה. ומי שיודע מזה, מגביה את עיניו לשמים ואומר: רבונו של עולם! אני יודע מה זה, אנא עזור לי שלא להתרגז על הילד. לכל היותר אנקה שוב לכבוד שבת. **כשהאדם עושה כן, הוא פותח צוהר לקבל את הארת השבת.**

הרבי ר' אלימלך הבריח את הסטרא אחרא

עוד ידוע על ה'אוהב ישראל' מאפטא זיע"א^ג שנודע לו על זקנה אחת שבצעירותה היתה משרתת בביתו של הרה"ק **הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק** זיע"א. הלך לשמוע ממנה מהליכותיו של הרבי ר' אלימלך. סיפרה שאצל הרבי ר' אלימלך היו כמה משרתות ומפעם לפעם היתה מתעוררת מחלוקת ביניהן, אך בכל ערב שבת בשעת חצות היה נכנס הרהור תשובה בלבן כמו בערב יו"כ והיו מתפייסות האחת עם השניה, עד שהאבהה היתה שוררת ביניהן במלוא עוזה.

שליט"א ואמר לו כך: בבית פלוני ששון ושמחה יגון ואנחה כל ערב שבת קודש, היכנס נא אליהם ואמור להם בשמי שכל ערב שבת ילמדו המעשה דרבי מאיר במסכת גיטין (הובא לעיל). הוא עשה כן והשלום חזר לשכון בביתם.

הוא פלא והפלא! על האדם פשוט לדעת שאין זה מכשול שביד אשתו ובני ביתו, אלא ויכוח אישי הוא בין השטן לבינו, ואמנם בדברי הגמרא בוודאי טמון הכח להבריח את השטן, כי רבי מאיר כבר סלל את הדרך, וכמו שכתב כעין זה בספה"ק **"אוהב ישראל"** (בחקותי) **שלאחר שצדיק כבר הצליח במשהו, מאז והלאה צריך רק לעורר את הרושם.** על האדם לדעת אם כן שרבי מאיר כבר הבריח פעם את השטן, **ועכשיו צריך רק ללמוד את המעשה בערב שבת כדי לעורר כח זה ולהזכיר לעצמו שאין זה תלוי בבני ביתו.**

מאגרא רמא לבירא עמיקתא

כן ידוע **שה'בית אהרן' מקארלין** זיע"א הלך פעם עם בנו הרה"ק רבי אשר זיע"א בערב שבת קודש בדרכם לעיירה אחת, וכשנכנסו לעיר ראו איך העשן מיתמר ועולה מארובות הבתים, דבר שמעיד על הבישול והאפייה לכבוד שבת קודש. פנה ה'בית אהרן' לבנו ואמר: אתה רואה בני! מלאכים יוצאים מן הארובות. **הנשים היו יכולות להגיע למדרגת רוח הקודש על ידי יגיעת ההכנות בערב שבת, אלא שהרוגזא מפריע!**

ג. יש המספרים על ה'תפארת שלמה' זיע"ע בנוסעו לליז'ענסק.

שהגיעו לידי כך, מפני שהם מקבלים את השבת באיחור. ונימק את דבריו: **בפרקי אבות** (ה,ו) איתא שהמזיקים נבראו בערב שבת בין השמשות, וכיון שנבראו אז, יש להם שליטה על הבריות, ולכן הם פועלים לחרחר ריב בין איש ואשתו, כי זה שמזין אותם. הוסיף ואמר בשם חמיו זקיננו הק' ה'עטרת צבי' **מזידיטשויב** זי"ע: אם המפה של שבת פרושה על השולחן קודם חצות היום, כבר בבחינת שבת אצלו ובשבת אין להם שליטה.

זה לעומת זה

יתירה מזו ראיתי מה'פני מנחם' מגור זיע"א^ה שרשם על הגליון במסכת גיטין שם בעובדא דרבי מאיר: אבי מורי ה'אמרי אמת' זיע"א אמר בסיבת הדבר שהקב"ה ברא את פי הארץ (שנפתח לעדת קרח) בערב שבת בין השמשות', כי הנה **בזוה"ק** (קרח קעו. ב) איתא שקרח חלק על השבת, ומידה כנגד מידה נברא ענשו בבין השמשות ערב שבת. וזהו הפשט כאן, כי הנה השבת מביאה בכנפיה **שלום ואחוה**, כי כשפנימיות האדם מתגלית, הוא מבין שהוא מאוחד עם כל הנשמות וכולן שורש אחד להן, ולעומת כן, קרח היה שורש המחלוקת, שהרי חלק על משה ואהרן, ובזה חלק על מהות השבת. ובכן, **השטן מנסה לעורר**

כששמע זאת ה'אוהב ישראל' אמר בזה הלשון: השטן פועל בכל ערב שבת לזרוע פירוד בין לבות בני ישראל, אך הרבי ר' אלימלך ברוב קדושתו פעל לעורר שלום בין הנשמות כדי להחליש את כח השטן. נמצאנו למדים שהויכוח בין הסטרא אחרא לאדם הוא לא רק כלפי עצמו, אם יבוא לידי כעס או לא, שהרי ויכוח זה קיים בכל השבוע גם כן, אלא מלחמה גדולה יש כאן, כי הסטרא אחרא נמצא בבית וצריך להבריחו. מלחמה היא בין הקדושה לסטרא אחרא, אלא שלאנשים כערכנו אין כח לפעול כמו הרבי ר' אלימלך להשפיע על כל בני הבית רוח של אהבה ואחוה וריעות.

יום הולדת המזיקים

בשביל להבין מה הסיבה שהסטרא אחרא נלחם כל-כך להביא את האדם לידי כעס ורוגז בערב שבת (מלבד הסיבה הפשוטה שהוא רוצה למנוע ממנו את הארת השבת), יש להביא את הסיפור הבא: יהודי צדיק היה בארץ ישראל ושמך **רבי ישעיה שנעבאלג** זצ"ל^ה. פעם הלך בערב שבת לתפילת מנחה והנה הגיעו אליו קולות של ריב שבקעו מאחד הבתים, והוא ידע שבאותה משפחה בדרך כלל שורר שלום ושלוה ואינו לפי מידותיהם להרים את קולם זה על זה. קרא ואמר: הסיבה

ד. רבה של מושב בני ראם, רב בית מדרש בעלזא ברמת אלחנן וראב"ד ביד"צ 'מחזיקי הדת' באר"י. תלמיד זקיננו הגה"צ רבי פנחס חיים הורוויץ זצ"ל אב"ד קאסוב ובעל 'פתחא זוטא'. למד בישיבת וויזניץ אצל ה'דמשק אליעזר' ואצל אביו הגה"צ ר' דוד צבי אב"ד 'מחזיקי הדת' מאנטשעסטער שעמד אז בראשות הישיבה.

ה. הובא בספר 'פני שבת' ליקוט מדרשותיו ממאמריו וכתבים של ה'פני מנחם' בענייני ש"ק.
ו. אבות שם.

מה אני מקיים ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו (עמוס ה, יב) - שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד.

פירושו של דבר שעיקר הקושי שיש לנו בתורה הוא במה שאיננו מבינים איך כל חלקי התורה מחוברים זה עם זה. דוגמא לדבר: האדם אומר: עסקתי במשך תקופת אחת בסוגיית הבטחון, לאחר שנגמרה התקופה, עזבתי סוגיא זו והתחלתי לעסוק בסוגיית ההכנעה, וכעבור זמן, עברתי לעסוק בסוגיית קרבת האלוקים. הוא מדבר כאילו מדובר בשלוש סוגיות נפרדות ואינו קולט שמדובר בשלוש סוגיות שהן אחת. מי שאין לו הכנעה, אין לו השגה בבטחון, וכיון שאין לו השגה בטחון, מעולם לא טעם טעמה של קרבת האלוקים, וכיון שכן אינו יודע מה זה והבוטח בה' חסד יסובבנו.

והאמת שלא רק אלה, אלא כל עניני התורה בלי יוצא מן הכלל מחוברים זה עם זה. האדם אינו מבין איזו שייכות יש להם זה עם זה, הנה למדתי מסכת מגילה, היא מסכתא נפלאה עם אגדות הרבה, אבל מה היא קשורה למסכת גיטין? על דא אמר רבי שמעון בר יוחאי - זו תהיה מצוקתם של בני ישראל, התורה לא תשתכח מהם, אך לא יבינו את השייכות בין חלקיה, וכשאין האדם מבין את השייכות בין חלקי התורה, סימן הוא שלא קלט את הנקודה הרעיונית שבתורה.

יכולים לראות כעין זה כאשר מגיד שיעור מצטער צער רב על שאין תלמידיו מבינים שהרשב"א הולך לשיטתו במקום אחר. מה איכפת לו? שאין מבינים את

את המחלוקת בכל ערב שבת כי השבת היא הכח החזק ביותר העומד כנגדו, שהרי השבת מביאה בכנפיה שלום ואחוזה בעוד השטן וחילותיו מקבלים את חיותם מן הפירוד (מהאי טעמא אמרו צדיקים שהמחלוקת גורמת את כל הצרות, ואילו היו בני ישראל באהבה ואחוזה וריעות, לא היה להם שום פגע הגם שיש בהם עבירות).

הדבר מפליא, לאחר שהקב"ה ברא את כל הבריאה כולה, בטרם הביא בעולם את אור השבת המאחד את הכל, ברא שני כוחות מנוגדים. האחד, כח המזיקים, שהוא כח הפירוד, המונע מאור השבת לבוא לעולם, והשני, פי הארץ העוצר את כח הפירוד. וכיון שהיו שני הכוחות המנוגדים בעולם, באה השבת ועטפה את העולם.

אכן כבר דיברנו בשיעורים הקודמים, שכל פעם שהקדושה וחיילותיה - עם בני ישראל באים לכבוש שטח חדש, הסטרא אחרא מורד כנגד זה, ובכך הכח הגדול ביותר שיש לסטרא אחרא, הוא כח הפירוד אשר ממנו מסתעפים הכעס והשנאה והמחלוקת, כי כולם שורש אחד להם להפריד את כל הנעשה בעולם מהנהגת הבורא.

הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד

ונרחיב בזה: שנינו במסכת שבת (קלה, ב): תנו רבנן, כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל וכו' רבי שמעון בן יוחי אומר: חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר (וילך לא, כא) כי לא תשכח מפי זרעו, אלא

נוספת מגיסו של שמעון, ועוד שיחה משכנו ועוד אחת מידידו. הנה אין ראובן צריך להיות חכם גדול כדי להבין שאין המדובר בכמה אנשים שנפלה ברעיונם הצעה זו, אלא מדבר באיש אחד בלבד, הלא הוא שמעון אבי הבת, שחפץ מאוד בשידוך זה והוא זה שמשגר את כולם אליו.

אף כאן, אסון הפירוד הוא שהאדם מתייחס אל כל בעיותיו כאל בעיות נפרדות. בעיה אחת יש לו שהוא שקוע בחובות, בעיה שניה יש לו שאחד מילדיו הוא ילד מאתגר ומעורר בכל עת עניינים חדשים, ובעיה שלישית יש לו שאשתו אינה יודעת לבשל (אכן במחזור ויטרי² כתב שמהאי טעמא תיקנו שיעשה הבעל טועמיה קודם שבת. כדי שאם ירגיש שחסר מלח בתבשיל, יוסיף כפי טעמו, ולא יבואו בשבת לידי קטטה). **על האדם להבין שאינן בעיות נפרדות אלא ויכוח אחד יש, ויכוח אחד בלבד – אני רוצה להתקרב אל ה' והסטרא אחרא משגר ללא הרף מכשולות.**

למנצח משכיל

כשהאדם מתייחס כך לבעיותיו ומבין מי מסתתר מאחוריהן, קל יותר לנצח. כפי שיכולים לראות אצל מי שמקבל שיחת טלפון משדכן חדש שעוד לפני שהלה פוצה את פיו, הוא כבר מתחיל לצחוק וכבר מראה למי שיושב אתו בחדרו – הנה שמעון שלח עוד אחד. זהו ההיפך מפירוד. הוא קולט שזה לשיטתו.

הפלפול?! זה מה שאיכפת לו?! לא! כואב לו כי לדעתו אם אינם מבינים שהרשב"א הולך לשיטתו, סימן הוא שאינם מבינים את דבריו לא כאן ולא שם. אם אינך מבין ששורש אחד לשניהם, סימן הוא שלא תפסת לא זה ולא זה.

זהו האמת, ורבי שמעון אמר שזו תהיה העבודה הגדולה כדי שנוכל לצאת מן הגלות. וכשיש לאדם ביטול גדול, הקב"ה עוזר לו שיוכל לראות את השייכות ולהבין שדברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר, וזהו חידושי תורה.

האשמה תלויה בסטרא אחרא

ולענייננו, שבת הוא רזא דאחד, כי כשהאדם קרוב אל ה', הוא מבין שאין כאן ויכוח בינו לבין אשתו, אלא בינו לבין הסטרא אחרא. הוא רוצה להתקרב אל ה' והסטרא אחרא מבקש לחצוץ ביניהם, והוא זה שסיבב את הדבר הגורם לו צער.

הנה מן השמים זיכו את ראובן בכן שהוא בחור מצויין שהגיע כבר לפרקו וכולם רוצים לזכות בו לחתן. כשהגיעה ההצעה הראשונה עם בת שמעון, סירב ראובן בנימוס. כעבור חודש הוא מקבל שיחת טלפון מאיזה שדכן שאומר לו כמשיח לפי תומו: יש לי בשבילך הצעה נפלאה – בתו של שמעון. אני אומר לך, בדיוק שמעתי עכשיו דברים נפלאים על הבת ועל המשפחה, לא תמצא הצעה יותר טובה ממנה. ואז הוא מקבל שיחת טלפון

2. ספר הלכה ותפילות, חברו רבינו שמחה בן ר' שמואל מוויטרי ז"ל, תלמידו ומחותנו של רש"י. בנו ר' שמואל היה חתן רבינו מאיר חתנו של רש"י ואביו של ר"י הזקן.

ממילא הוא חשוף לסיבות רבות הנראות כסיבות נפרדות. כפי שיש בתורה סדר זרעים, סדר נשים וסדר נזיקים וכו' כך האדם בימות החול יש לו את הסדר נשים שלו ואת הסדר נזיקים שלו, וכן יש לו קדשים וטהרות ומועד. אין אלו סוגיות שונות, אלא שבימות החול הן נראות כפרודות. והזמן שכוח הפירוד שולט בו ביותר, הוא ערב שבת אחרי הצהריים. כפי שהעומד קודם נשואי בתו, כיון שהוא מגיע לימים האחרונים קודם החתונה הוא נעשה בהול ומתחיל להתרוצץ מהכא להתם ומהתם להכא, כאן הוא צריך לסדר את הדירה, כאן הוא נזכר שעדיין לא קנה משהו, כאן הוא מקבל שיחת טלפון בענין השבע ברכות השלישי את מי להזמין וכו' הוא מבולבל מרוב טרדות שנדמות כטרדות שונות שאין להן שייכות זו עם זו. זה נקרא פירוד, ובערב שבת בין השמשות כח הפירוד נמצא בתקפו משום שאז נבראו המזיקין שיונקים מכח הפירוד.

על האדם להבין זאת, ויחד עם זה להבין שכפי שנבראו המזיקין בערב שבת, כך נברא אז פי הארץ שהוא הכח המתנגד, כי הקב"ה אינו בורא כח אחד מבלי לברוא כח אחר המתנגד לו.

שיר מזמור לבני קרח

הנה כמו כן אנו רואים שהשיר של יום שני הוא שיר מזמור לבני קרח, כי יום שני הוא מידת הגבורה שהיא שורש כל עניני הפירוד, לכן יש לו שייכות לקרח".

הכל אחד. האדם קם בבוקר ואומר לחבירו בבת שחוק על פניו: קיבלתי אתמול לעשות קביעות עתים לעת ערב, הבה ותראה איך יצמח לי איזה משהו, המתן בסבלנות ותראה שפתאום יבצבץ איזה נסיון. ואכן בסוף מגיע לו איזה נסיון, והגם שברגע הראשון הוא נרתע לאחוריו, מיד לאחר מכן הוא מתעשת ואומר: לא! לא אבהל מן הנסיון.

כך סיפר לי לאחרונה אברך שקיבל על עצמו קביעות עתים בהחלטה חזקה מאוד, יהיה מה שיהיה, ובפועל, כל יום הגיע לו נסיון אחר, אך הוא התרגל לנסיגות אלו ולא ציית להם, ואז נחשף לחידושו הנפלאים של היצר הרע. אחד מהם היה, שהמתין לתור אצל רופא עבור בנו, מדובר היה ברופא שבדרך כלל צריך להמתין כמה חדשים כדי להתקבל אצלו, והנה פתאום הגיע אליו טלפון שנפתח חלון אצל הרופא ביום המחרת בשעה פלונית, אם יאמר הן, יקבל את התור הפנוי ויחסוך לעצמו המתנה של כמה חדשים. השעה היתה בדיוק שעת קביעות העתים שלו. בתחילה נתן את הסכמתו, שהרי מדובר היה בצורך רפואי אמיתי, אך מהר מאוד אמר לעצמו הלא אני יודע שהיצר הרע שלח זאת מפני שאינו שבע רצון מהקביעות עתים שלי, ותוך כדי דיבור חזר בו ואמר – איני צריך את התור.

זהו ההיפך מפירוד. האדם מבין ששורש אחד להכל. מאחר שבימות החול האדם אפוף בטרדות מטרדות שונות,

מנהגו לעשות כן. לאחר שסיימו הקהל התפילה, הלך ר"ח אצלו ואמר לו: רבינו! למה ראיתך כל זמן התפילה הזאת באנינות ובמר נפש? אמר לו האר"י ע"ה: מפני שראיתי בקבלת השבת ס"מ ואמר זה הפסוק 'גם אתם גם מלככם תספו' (ש"א יב, כה), מכאן נראה שכבר נחתם גזר דין בעו"ה ולא נחתם אלא בעבור קטטה שנעשה היום בין החברים, שכל זמן שהיה שלום ביניהם לא היה לו בית כניסה לקטרג. וכן היה בעו"ה באותו זמן נתבקש בישיבה של מעלה מו"ר עט"ר ז"ל וגם ה' חברים עמו.

פחד פחדים! ואכן זהו היסוד למה שכתוב ב'בית אהרן' שכאשר יש פיבוד בין התלמידים, זה סכנה לחברים ח"ו וביותר הוא סכנה ח"ו לרב, כי הקטטה פותחת דלת בפני המקטרגים ר"ל.

וראיתי ב"כף החיים" (סי' כ"ז) שכתב שפעם בליל שבת שמע אצל שכניו שיש ביניהם קטטה אחר קידוש על דבר מאכל, קם מעל שולחנו והלך וישב על שולחנם ומיד נבהלו וחפזו לעשות שלום ביניהם, וכל ימיהם היו מחזיקים לו טובה על כך, ולעולם לא באו יותר לידי קטטה. והוסיף: וזה כתבתיהו בספר כדי דממני יראו וכן יעשו כל אחד עם שכנו הקרוב אל ביתו והיתה הרוחה, דאם הוא משים שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו לא יתכן דהוא יעשה קטטה ומחלוקת ומרבים שלום בעולם, ויחרד האיש חרדה

הטרדות אף הן גובעות מכח הפירוד, לפיכך תראה שהאדם נזכר בכל טרדותיו בערב שבת בין השמשות, כי אז כח הפירוד מתחזק. אך **האדם מתגבר** ואומר: ידעתי שהשטן ישגר אלי כל מיני מכשולים, אך **אעורר את הכח של פי הארץ ולא אתן לו להביאני לידי כעס ומחלוקת.**

ובכן העצה הראשונה לזה היא כמוזכר לעיל, להקדים בעשיית כל ההכנות, שהרי כשעושים את ההכנות ברגע האחרון כשהזמן דחוק והמלאכה מרובה, נותנים דריסת רגל ליצר הרע, מה שאין כן כשמקדימים לעשותן שעה אחת קודם.

הקטטה פותחת דלת למקטרג

הנה בשבחי האר"י כתוב שבתקופת חייו האחרונה עשה האר"י ז"ל הסגר א' מפני המגיפה^ט, ולכן הביא אליו עשרה מן החברים, ותיקן חדרים לנשים והטף. וכתוב שם בזה הלשון: לסוף ה' חדשים נפלה קטטה אחת בין הנשים בערב שבת, והנשים הגידו אותו לבעליהם, ונמשך עד שגם החברים נתקוטטו, והרב ע"ה תמיד היה מזהיר אותם על האחווה והאהבה שיהיה ביניהם תמיד שלום אהבה ואחווה, ובאותו היום עברו על דבריו בעוונות, ולעת ערב יצא עם החברים לקבל שבת וחזר לבית הכנסת סר וזעף, וישב כל זמן התפילה באנינות, ומהרח"ו כשראה אותו באותו סגנון, נבהל מאוד, כי לא כן היה

ט. עפ"י דברי חז"ל ב"ק ס, ב.

י. בליקוטים, דברי מוסר מאדמו"ר ז"ל ע"ד עבודה שבלב זו תפלה באהבת חברים.

יא. להגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל. ראש רבני איזמיר שבתורכיה, נכדו ותלמידו של הגאון בעל 'חקרי לב'.

אלא שגופו מסתירה, וכיון שהוא מחליש את גופו, ממילא הוא מרגיש את נשמתו. ומהאי טעמא אסור לאכול קודם התפילה, כי האכילה קודם התפילה גורמת לו להרגיש את גופו ואיך יוכל להרגיש לאחר מכן את נשמתו בעת התפילה. ולכן הוא צריך גם לנקות את גופו קודם התפילה, כי אם לא יהיה גופו נקי, יהיה עסוק בגופו ולא יוכל להרגיש את נשמתו.

ובכן אחד מהדברים שגורמים לאדם להרגיש את גופו בהרגשה עזה, הוא כח הכעס והשנאה. אהבה באה מהנשמה, שנאה באה מהגוף, כי אהבה היא 'רזא דאחד' ושנאה היא 'רזא דפירודא'. כשהאדם כועס על משהו, הוא מתחיל לרתוח. מה רותח? גופו רותח, יצרו רותח. וכשהאדם מרגיש את גופו הלא אינו יכול להרגיש את נשמתו. הם תרתי דסתר. כשהאדם יושב בשבת אחים באהבה ואחוה וריעות, משוחח אתם באופן של השפעה ולא כדי להתייחר, ומשורר אתם בלב אחד, הוא מרגיש את נשמתו, וכשהוא מרגיש את נשמתו, הוא יכול להרגיש קרבת אלוקים. מה שאין כן אם האדם מכניס בלבו כעס או שנאה או מחלוקת או קפידא, שסותם את עצמו מלהרגיש קרבת אלוקים. ולכן אמרו חז"ל על השלושה דברים שצריך האדם לומר בביתו בערב שבת עם חשיכה - וצריך

גדולה ויבכה במר נפשו כשקורא בספר שבחי רבינו האר"י זיע"א, דמחמת קטטה שהיה בערב שבת, גרמא דנפיל דנר א-להים טרם יכבה כמעט שכב, אוי לדורות דיצא חסר הדר עמוּדא דנהורא דנסתמו עיניהן וליבן של ישראל בעבור סיבה זו דעילא מצא, ואין ספק דמי שישים זה בדעתו, יהיה תמיד סבלן ומעביר על מידותיו ושלוּם יוסיפו לו.

שנאה וכעס מגבירים את הרגשת הגוף

להשלמת הדברים נאמר שהדבר מתבטא גם במציאות. **הטעם שהאדם מרגיש בשבת קודש נובע ממה שהקב"ה מסכים להתגלות אליו, וכיון שהוא מתגלה אליו, הוא מרגיש תענוג עצום שמקורו בקרבת אלוקים** והוא מעין עולם הבא³.

והנה ידוע שהאדם צריך להרגיש את נשמתו כדי שיוכל להרגיש קרבת אלוקים, אבל אם האדם עסוק בענינים גשמיים, הרי הוא מעורר את גופו וכיון שגופו מתעורר, הוא מרגיש את גופו ולא את נשמתו. כשגופו של אדם חלוש, אז כשהוא נותן מזון לנשמתו, הוא מרגישה היטב, ולכן מרגיש האדם את נשמתו היטב ביו"כ בנעילה, וכן מי שיש לו יסורים המחלישים את גופו והוא מקבלם באהבה, הוא מרגיש את נשמתו. הוי אומר: האדם יכול להרגיש את נשמתו,

יב. כמו שכתב ה'בני יששכר' (מאמרי השבתות ז, טו) שמהאי טעמא אמרו חז"ל ששבת הוא אחד משישים לעולם הבא, כי אילו היה פחות מזה היה טעמו מתבטל בשישים, ועכשיו שהוא אחד משישים אינו מתבטל ומרגישים את טעמו.

אכן כשהאדם מכניע את עצמו בידועו שאין לו עכשיו מאומה עם סובביו כי אם עם השי"ת לבדו, הוא מרגיש את נשמתו וממילא הוא מרגיש קרבת אלוקים וזוכה לטעום את טעם השבת.

למימרינהו בניחותא, כי אם האדם משתמש בקפידא, אע"פ שמשתמש בה כדי לזרז את בנו לבוא לבית הכנסת, לא יוכל יותר להרגיש קרבת אלוקים. זוהי המציאות.

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

נמסר בערב שבת קודש מקץ - כ"ט כסלו - נר ה' דחנוכה תשפ"ב

הרה"ק רבי אהרן מטיטוב זיע"א בהרה"ק רבי צבי בן רבינו הבעש"ט הק'

ט"ו טבת" תקס"ה - תקס"ח

נכנסו יחד אתו על המגיד ואמרו לו
בפניו: ר' אהרן אינו נוהג נכונה וצריך
שיחנכוהו.

הסתכל עליו המגיד בעיניו הטהורות
ואמר: השי"ת יעזור לך מעתה שתוכל
לפעול ישועות לבני ישראל. ואז פנה
אליהם ואמר: הזהרו ממנו כי הוא איש
קדוש.

כיון ששמעו דברים מפורשים כאלה
יוצאים מפי רבם, החליטו לכבדו וכשהיו
בעגלה בדרכם חזור, ביקשו להושיבו
במקום החשוב שבעגלה. אך הוא לא
הסכים בשום אופן והתיישב כדרכו
מאחור. נמלכו ביניהם היות שהם הולכים
לעצור באמצע הדרך כדי לפוש
באכסניה, כשיחזרו יתפסו את כל
המקומות בעגלה וישאירו רק את המקום
החשוב ביותר, ומשלא תהיה לו ברירה

הנה הוא נחבא אל הכלים

נחבא היה ר' אהרן אל הכלים ולא אבה
להתהדר בייחוסו. בימי שחרותו התגורר
בעיר קאנסטאנטין ישן, שם הסתיר את
עצמו. נוסע היה תמיד למעזריטש עם
זקני החסידים, כשהוא תמיד מתיישב
בעגלה מאחור ואינו נותן שיכבדוהו.

איש אלוקים קדוש הוא

התנהגותו עוררה תמיהה בעיני זקני
החסידים, כי לא היה משוחח אתם,
וכשהללו גמרו את התפילה היה הוא
עדיין באמצע תפילה שמו"ע, וכשגמר את
התפילה, התיישב מיד ללמוד. זקני
החסידים חששו שהתנהגותו נובעת
מגאווה וגמרו אומר להלשין עליו אצל
המגיד ממעזריטש. בנסיעתם הבאה,

יושב עם משפחתו בחורבה ואף אחד אינו דואג לו?! החסידים שמעו והזדעזעו ומהר מאוד הביאו לו סכום הגון של כסף. אך הוא לא רצה שזה ימשיך כך והתפלל שוב שישתכח מן לב ושוב תפילתו התקבלה.

ושב ורפא לו

בענין זה מובא בספר "דברי דוד" שהרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א היה מספר בשבת חנוכה את הסיפור הבא: בתקופה אחת בשנות חייו של ר' אהרן היה המשולח ר' אליהו הערש מביא לו מעות כדי חייו. פעם אירע שהחורף היה קשה מאוד והמשולח לא היה יכול לחזור, וכיון שלא חזר, לא היה כסף בבית לקנות לחם. יום אחד באו אליו בניו בבכייה שהם רעבים ואין להם מה לאכול. התחיל ר' אהרן לחפש בביתו סביב סביב והנה מצא שלוש מטבעות קטנות (קאפיקעס). שלח את בתו לקנות מעט נרות ולחם. בתו יצאה לחוץ, אך מיד נחלקה בביצה שהיתה שם והמטבעות נפלו מידה ונאבדו. מיד שבה לביתה כשהיא מתייפחת בבכי, כי עכשיו גם נתלככה מכף רגל ועד ראש וגם יישארו רעבים. הדבר גנע ללבו והפליט מפיו: נכדו של הבעש"ט שורה במצב כזה ואף אחד אינו מתייחס!?

מיד נעשה רעש גדול בעיר ועד מהרה אספו לו מאכל ומזון וכל מיני מטעמים. בין כך ובין כך, הגיע ר' אליהו הערש עם הכסף בידו. עגמה נפשו של ר' אהרן באמרו לעצמו: הן רואה אתה שלא הרווחת כלום ואם היית ממתין עוד רגע אחד היה ממונך מגיע אליך, מדוע היית

אחרת, יוכרח להתיישב שם. כך עשו ואכן לא היתה לו ברירה והתיישב במקום החשוב שהותירו לו.

בבואם העירה, ראה ר' אהרן שכולם עושים לו כבוד גדול וכאב לו, התפלל להשי"ת שישכחו את מה שאמר עליו המגיד שהוא איש קדוש. תפילתו אכן התקבלה בשמים ופסקו מלכבדו.

התפלל שישתכח מן הלב

אכן מתהלכותיו של צדיק זה אנו לומדים לדידן - להתפלל על כל דבר להשי"ת. כי כן עשה כל פעם שהצטער. הוא דיבר עם קונו כבן המדבר אל אביו וישועתו באה בדרך פלא. אחד מהסיפורים בענין זה הוא הסיפור דלהלן: מאחר שר' אהרן נשתכח מן הלב ולא היה מי שידאג לו, שרוי היה בעניות גדולה. כשעברה תקופה ארוכה שלא שילם דמי שכירות ביתו, סילקו המשכיר מן הבית, וכך הלך עם בני ביתו לגור בחורבה אחת בפאתי העיר אשר היתה ידועה כמקום מושב המזיקים וכולם יראו להיכנס אליה. כשנודע הדבר לבני העיר, אמרו: בוודאי איש קדוש הוא כי המזיקים יראים מפניו, וצריך לסייע לו. וכיון שנודע לו שכך מדברים עליו, התפלל שוב שהדבר ישתכח מהם, ושוב התקבלה תפילתו והוא המשך לגור שם בעניות גדולה.

פעם היה שאשתו עמדה בפני לידה והזמינו אליהם מיילדת. כשבאה המיילדת, ראתה איך המשפחה יושבת בחושך ובקור עז והתקרה דולפת מים. אצה רצה לבית הכנסת והרימה קול זעקה: בושח וחורפה! נכדו של הבעש"ט

חביבה עלי עניות

עוד היה הרה"ק מטשארטקוב מספר בליל שמיני עצרת: הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוז זיע"א (נשא בזיוו"ש את בתו של ר' אהרן) התנהג בעשירות והיו לו שלוש מאות אדומים. פעם נסע בדרך ופגש את ר' אהרן בשיפולי ההר, האחד עלה בעגלתו במעלה ההר והשני ירד. עצרו שניהם את עגלתם זו לצד זו והסתכלו האחד בעיני השני. אח"כ שאל הרבי ר' ברוך: למה אתה שרוי בעניות גדולה כל-כך? השיב לו ר' אהרן: כי איני חפץ בכסף. שאל אותו הרבי ר' ברוך: ומה תעשה כאשר תזדמן לך מצות פדיון שבויים? השיב לו ר' אהרן: כשאחפוץ בכסף יהיה לי כסף. אמר לו הרבי ר' ברוך: אם כן תפעל עכשיו שיהיה לך רצון לכסף. נענה אחריו ר' אהרן: נו נו, אני רוצה. תיכף ומיד הגיעו לשם שני סוחרים בבהלה וסיפרו שמגפה קשה משתוללת בין שווריהם. הם הוציאו סכום גדול של כסף, העבירוהו לידיו של ר' אהרן וביקשו ממנו שיתפלל שתיעצר המגיפה. פנה ר' אהרן להרבי ר' ברוך: אתה רואה? כשאני רוצה יש לי, אבל איני רוצה.

בחתונתו של הרבי ר' ברוך עם בתו של ר' אהרן, הסבו על השולחן צדיקים רבים מפורסמים לובשי בגדי לבן. שאל אז הרבי ר' ברוך מכלתו: אצל אביך גם היו צדיקים רבים כל-כך סביב השולחן?! ענתה לו: אצלך יש שולחן עם אנשים, אצל אבי ראיתי שולחן עם מלאכים...

צריך לדבר? התקרב ר' אהרן אל המזוזה והתפלל להקב"ה שישתכח מן הלב. הוא אכן נשכח מן הלב והפסיקו לתת לו מעות.

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו

אמר הרה"ק מטשארטקוב לפי מעשה זה. בפרשה מסופר שיוסף ביקש משר המשקים שיזכיר אותו אצל פרעה, ואח"כ כתוב "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו". בדרך כלל מפרשים ששר המשקים מעצמו שכח, אך יש לפרש שיוסף הצדיק הצטער צער רב - למה אמרתי לו שיזכירני? למה? הלא נכשלתי בזה בריבוי השתדלות. מיד קם והתפלל ששר המשקים ישכחהו, וכך הוה ולא זכר שר המשקים וישכחהו.

ואכן מכאן אנו למדים לדידן, שאם האדם מרגיש פעם שנכשל בריבוי השתדלות ומצטער מזה, יידע שעדיין יש לו מה לעשות בענין זה. יתפלל אל הקב"ה שפלוני ישכח את מה שביקש ממנו. או כעין זה אם האדם הוציא איזו מילה מפיו שיכולה לפגוע בחבירו או שעלולה להתגלגל הלאה ולגרום נזק או פגיעה. יתפלל אל ה' שישכחו את מה שאמר. זו היתה עבודת הצדיק כל ימיו. הן אמת שתפילת הצדיק מתקבלת יותר מתפילותיהם של המון העם, מכל מקום הרי הקב"ה מאזין ומקשיב לתפילות של כל אחד ואחד.

בשורה משמחת!

מוקדים להשיג הקונטרס 'הבינני'

ארצות הברית

44 grove spring ct.	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
	ע"י המקוואות	מאנרא

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל | מקוה

ארה"ק

	בית המדרש הגדול 'נדבורנא' קרית נדבורנא	בני ברק
	חנות 'מול איצקוביץ'	
	מקוה בית פנחס	
	בית המדרש טשערנאביל	
	בית המדרש בית שלום	אשדוד
	בית המדרש בית דוד שאול	
	בית המדרש בית נפתלי	
	בית מדרש בעלזא מרכזי	
	בית המדרש 'בית אהרן'	ביתר עילית
	בית המדרש	חיפה
	שכונת הבעש"ט	פתח תקוה
052-760-0162		

אירופה

	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
--	-------------------	------------------

בס"ד

**א ווארעמע
חסידישע שבת
מיטן משפיע הרב
שמעון שפיצער
שליט"א**

שבת הבינוני

**תתקיים אי"ה השבוע שב"ק פרשת ויחי
במלון 'ציפורי בכפר' חפץ חיים**

השבת מיוחדת
לגברים בלבד

**זלווה מלכה רבתי
עם המשפיע**

סימפוזיון מיוחד
במהלך הסימפוזיון
תינתן האפשרות להעביר שאלות,
הזדמנות מיוחדת
לקבל תשובות לשאלותיכם.

להרשמה:

03-309-6216

053-312-0612

283 ש"ח * 3 תשלומים

ההרשמה נסגרת

ביום ד' בשעה 12:00 בצהריים.